

Čo treba robiť Ukrajine?**O čom sa hovorilo na veľvyslanectve RF?****Poľsko – Hitlerov partner v agresii proti ČR**

BOJOVNÍK

DVOJTÝŽDENNÍK ANTIFAŠISTOV

Ročník LXV

4. 3. 2020

Cena 0,70 € (0,44 € pre predplatiteľov)

5

Naša anketa

Uvedomujeme si, že hitlerovci verbálne nehovorili o likvidácii Židov? Oni mali na to, povedané dnešným jazykom, korektniejšiu formuláciu. Hovorili o „konečnom riešení židovskej otázky“. A čo dnešok? Kto hovorí o zničení a likvidácii Ruska? Taktiež nikto. Nahradené je to akýmsi „riešením ruského problému“. Prečo si väčšina ľudí neuvedomuje, že tu ide o „konečné riešenie slovanského problému“?

Jozef Petráš, predseda ObIV SZPB, Trnava: – Slováci, Slovania a Rusi sme trňom v oku západnému svetu. Oni by chceli rozkazovať a rabovať. Tak, ako kolonizovali Afriku, Áziu a Latinskú Ameriku.

Vďaka skorumpovaným politikom, žiaľ, aj našim, sa im to darí. Slovensko je ovládané rôznymi mimovládnyimi organizáciami a médiami, ktoré nikto nevolil. Štát ich dokonca finančne podporuje a pili si konár pod sebou.

Rusko, to je iná káva. Tam dostali červenú kartu. Aj západné a, žiaľ, i naše média sa tam snažia prezentovať niekoľko Judášov. Čo Západ najviac hnevá je, že Rusko má na svojom území celú Mendelejevovu tabuľku prvkov. Toto bohatstvo by chceli uchmatnúť. Preto aj riešenie „ruského problému“.

Ján Kašica, tajomník ObIV SZPB, Zvolen: – Rusko bolo vždy trňom v oku svetových mocností. Dôvod je prozaický. Rusko je najväčšia krajina na svete a má veľké zásoby nerastných surovín. Tu treba hľadať odpoveď na akékoľvek snahy o podmanenie si tohto územia a jeho ľudu.

Jozef Petráš, predseda ObIV SZPB, Martin: – Tým, ktorí dnes uvažujú o zničení a likvidácii Ruska a o „konečnom riešení slovanského problému“ pripomínam slová, ktoré už v starovekom Ríme vyslovil Ovidius „Kto seje vietor, zberá búrku“. Kazisvet by si to mal konečne uvedomiť!

Michal Kuchár, tajomník ObIV SZPB, Spišská Nová Ves: – Mladí ľudia nemajú ani potuchy, čo bolo vykonané tzv. konečným riešením židovskej otázky. Strednú generáciu také problémy nezaujímajú a my, pokročilí vekom, nemáme šancu v dnešnej spoločnosti nič urobiť proti dnešným podmienkam, kde je prioritou zisk, matéria a peniaze. Môžeme iba spomínať na časy, keď nebol človek človeku vlkom. (Pokračovanie na str. 3)

Perlička

Zo Srbska peši do Moskvy

72-ročný Srb Milovan Milutinovič peši kráča do Moskvy cez Maďarsko, Slovensko, Poľsko a Bielorusko, aby 9. mája v Moskve zhliadol Prehliadku víťazstva, pričom dúfa, že uvidí aj prezidenta RF Vladimíra Putina.

Držiteľ 5. danu (čierny) v karate zo západu Srbska z mesta Užice na moskovské Červené námestie peši prejde 2 640 km, na čo sa pripravoval šesť mesiacov. Denne chce po trase Užice-Valevo-Belehrad-Budapešť-Krakov-Minsk-Moskva prekonať vzdialenosť 40 km. „Okrem mrazov sa neobávam ničoho,“ povedal pre portál B92.

„Na Deň víťazstva nad fašizmom sa pokúsím byť v Moskve a potriasť ruku prezidentovi Vladimírovi Putinovi,“ zdôveril sa 72-ročný srbský dôchodca, ktorý sa na cestu vydal v sobotu 15. februára 2020.

Pre Milovana Milutinoviča to však nie je prvý takýto výkon. V roku 2012 prekráčal 2 500 km zo Srbska do Londýna na letnú olympiádu, za čo bol zapísaný do Guinnessovej knihy rekordov. –r–

Príklad obety partizánov vyzdvihol v Cetune francúzsky veľvyslanec

K pomníku padlých a umučených v Cetune položili veniec aj predstavitelia SZPB: (zľava) oblastná tajomníčka v Novom Meste nad Váhom Simona Štepanovicová, tajomník ÚR SZPB Viliam Longauer, súčasný a bývalý oblastný predseda SZPB v Novom Meste nad Váhom Kamil Krištofik a Ján Hulínek.

Dňa 23. februára sa v obci Bzince pod Javorinou v časti Cetuna konala pietna spomienka na partizánsky boj, ktorý sa tu rozpútal pred 75 rokmi.

Oblastný predseda SZPB v Novom Meste nad Váhom Kamil Krištofik uviedol, že 75. výročie pritiahol do Cetune také množstvo ľudí, aké tu už dávno nebolo. Po dlhých rokoch sa medzi hosťami objavil a s príhovorom vystúpil aj veľvyslanec Francúzskej

republiky v SR Christophe Léonzi. Spomenul účasť približne 400 Francúzov, ktorí bojovali v radoch partizánskych jednotiek od augusta 1944 do apríla 1945 (V októbri 2019 pri oslavách Partizánskej prehliadky v Detve uviedol počet asi 200 Francúzov.).

Niektorí Francúzi slúžili aj v partizánskej brigáde, ktorú koncom februára 1945 v dedine Cetuna napadla nemecká jednotka Edelweiss.

Veľmi pôsobivá bola v tomto roku aj rekonštrukcia cetunského boja, o čo sa zaslúžili kluby vojenskej histórie.

– r –, snímka Vladimír Brezinský

Čo to vlastne RTVS pripravuje?

K 75. výročiu Dňa víťazstva nad fašizmom Rozhlas a televízia Slovenska odvysielala 75 príspevkov.

Od 24. februára do 8. mája sú do rozhlasového a televízneho vysielania zaradené príspevky z miest veľkých bojov na Slovensku, akými boli napríklad Duklianský priesmyk, Liptovský Mikuláš či Strečnianska dolina. Redaktori vraj zjdu na popradskú železničnú stanicu, z ktorej bol vypravený prvý transport Židov zo Slovenska, do bývalého pracovného a koncentračného tábora v Sereďi, ako aj na miesto, z ktorého sa hlásil Slobodný vysielateľ v Banskej Bystrici. Tiež navštívia miesta masových poprav v Kremničke a Nemeckej či vypálené Kalište. Zároveň pripomenú termíny oslobodenia krajských miest.

Predstavia osobnosti, akými boli Jozef Lettrich, Imrich Karvaš, Ludvík Svoboda, generáli Viest a Golian, Viliam Žingor alebo Heliodor Píka. V ďalších príspevkoch sa zamerajú na osudy vojnových zajatcov, vojnové cintoríny na Slovensku, Slovenský štát (Slovenská republika od júla

1939 po 8. máj 1945 asi RTVS nezaujímajú – pozn. Bojovník), vojnu v Pacifiku, Varšavské povstanie či blokádu Leningradu. Tiež na koncentračné tábory, slovenské jednotky v Británii (také nikdy neexistovali – pozn. Bojovník), SNP, atentát na Heydricha, bitku o Berlín, Norimberský proces, kapituláciu Japonska a ďalšie.

Príspevky odvysielala Rádio Slovensko v pracovné dni a v nedele o 14.40 hod. a v soboty o 14.52 hod. Televízna Jednotka a Dvojka ich každý deň prinesú v hlavnej spravodajskej relácii.

Poznámka Bojovníka: Skladba týchto tém vyznieva na prvý pohľad ako historická nedokonalosť či provokácia alebo, dokonca, ako zámerne pripravovaná podpora falzifikácie, ktorá má málo čo spoločné s dejinnou realitou. Chýbajú tu totiž zmienky o hlavných a víťazných aktéroch protifašistického odporu.

Ale, nechajme sa prekvapiť. Po Dni víťazstva nad fašizmom si povieme, či sme boli sklamaní alebo príjemne prekvapení. –r–

Väčšina Poliakov je vďačná Červenej armáde za oslobodenie

Viac ako polovica Poliakov je vďačná Červenej armáde za zbavenie ich krajiny od nemeckej okupácie. Poliáci tiež vedia, že Auschwitz-Birkenau oslobodili práve sovietske vojská. Ukázal to prieskum uskutočnený agentúrou „Sputnik. Názyry“ (Sputnik. Mnenia), ktorý zrealizovala jedna z najskúsenejších francúzskych spoločností IFop.

Podľa 73 percent respondentov, väzňov koncentračného tábora zachránila práve Červená armáda. No a to, že fašistické vojská samostatne vyhnalo Vojsko Poľské, to si myslí 15 %

respondentov. 5 % si dokonca myslí, že tábor smrti oslobodili Američania a 1 %, že to boli vojská V. Británie alebo armáda iného štátu. 5 % účastníkov ankety na to nevedelo odpovedať.

Vďaka sovietskym vojakom za vyhnanie nacistických okupantov vyjadrilo 65 % respondentov, 27 % s nimi nesúhlasí a 8 % nevedelo odpovedať.

Slová uznania Sovietom vyjadrovali skôr starší ľudia. Čím vzdelanejší boli respondenti, o to zriedkavejšie uvádzali slová vďačnosti černoarmejcom. Podľa ria.ru, 21. 2. 2020

Na zamyslenie:**Úspech, to nie je bodka. Neúspech, to nie je koniec. Jediné, čo má význam, je chabrosť pokračovať v boji.**

W. Churchill

ISSN 03223-2018

9 770323 201002

05

Filipíny trhajú dohodu s USA...

...o hostujúcich silách (VFA) na svojom území. Rozhodnutie naberie právnu silu po 180 dňoch, ako Washington obdrží toto upovedomenie.

Americký prezident D. Trump na to zareagoval 12. 2. keď povedal, že mu neprekáža, ak Filipíny uskutočnia svoj zámer ukončiť významný bezpečnostný pakt

s USA. „Naozaj mi to neprekáža,“ povedal a dodal, že Spojeným štátom by to ušetrilo veľa peňazí.

Dohoda umožňovala americkým silám cvičiť sa v tejto ázij-

skej ostrovej krajine.

Podľa Rossija 24 z 11. 2. a pravda.sk z 12. 2. 2020

Čo treba robiť na Ukrajine...

...podľa bývalej ministerky spravodlivosti Ukrajiny Eleny Lukašovej

Hovorí, že fond Georga Sorosa „najsôr obsadil štát kádrom, potom inštitucionálne a nakoniec ho (Ukrajinu) potrhá na kúsky. Teraz vidíme ako sa bankám, v zákone o pôde, poskytuje právo získavať pôdu ako predmet zálohy bez obmedzenia v koncentrácii...”

Ďalej si Elena Lukašová sama postavila rečnickú otázku. Že „keď sa ma pýtajú, aké opatrenia by som zaviedla, hovorím: Súrne potrebujeme zákon o deokupácii a o zahraničných agentoch. Kde všetci, ktorí spolupracovali, kto-

rí dostávali granty, školili sa alebo boli účastní pri tejto celej „sorosiatine“ (na Ukrajine tak nazývajú všetko, čo je spojené s fondmi George Sorosa), všetky nadnárodné korporácie... všetkým treba zakázať právo voliť, byť volený-

mi, riadiť, ustanovovať sa, dotýkať sa akéhokoľvek štátneho, samosprávneho a iného, okrem súkromného, majetku“. Skrátka zamedziť „akémukoľvek ich vplyvu na prijatie politických, či hospodárskych rozhodnutí“.

Výňatok z tv rozhovoru na NEWSONE dňa 15. 2. 2020

Poznámka: V parlamentných voľbách na Slovensku toto isté presadzovala Monika Sofia Soročinová zo strany Vlast.

Austrália potvrdila pravosť dokumentov o MH17

Austrálska federálna polícia potvrdila pravosť časti dokumentov o vyšetrení prípadu MH17, ktoré sa dostali do sociálnych sietí, uviedla agentúra TASS.

Niektoré z dokumentov, ktoré boli nedávno šírené bez povolenia, sú dokumenty austrálskej federálnej polície, pripravené v rámci vyšetrenia Spoločnou vyšetrovacou skupinou (JIT),“ uvádza sa vo vyhlásení.

Prvnizpravy.cz už predtým informovali, že platforma Bonanza Media zverejnila štyri dokumenty týkajúce sa prípadu MH17, z ktorých dva sa týkajú austrálskych bezpečnostných orgánov.

Jedným z nich je prepis rozhovoru medzi nemeckým nezávislým novinárom Bilym Sixom a austrálskymi úradníkmi činnými v trestnom konaní týkajúcom sa svedkov, ktorí na oblohe videli v deň katastrofy MH17 ukrajinské stíhače. Druhý dokument naznačuje, že takmer rok po tragédii austrálski odborníci pracovali s obrezanými nepôvodnými snímkami, ktoré, ako sa ukázalo, boli upravené.

V treťom dokumente holandská spravodajská služba dospela k záveru, že nemá informácie o umiestnení žiadnych systémov PVO Buk blízko miesta pádu MH17.

Posledný dokument je prepis holandskej policajnej konverzácie s nemenovaným svedkom, ktorý tvrdí, že niekoľko minút pred pádom Boeingu 777 boli v danej oblasti dva ukrajinské stíhače.

Dokumenty zreteľne spochybňujú objektivitu i závery vyšetrovacieho tímu JIT.

Podľa ac24.cz, 22. 2. 2020

Príčina rozporov medzi Moskvou a Kyjevom

Príčinou komplikácií vo vzťahoch Ruska a Ukrajiny sú vonkajšie faktory, treba skončiť s podporou „politckej strany vojny“ v Kyjeve a konflikt sa sám ukončí, vyhlásil Konstantin Kosačov, hlava medzinárodného výboru Rady federácie.

„Keď prezident USA hovorí, že Rusko a Ukrajina sa „musia dohodnúť,“ zrejme chytráči. Na rozdiel od jeho vnútorných oponentov, pre Trumpa to naozaj nie je ústredný konflikt,“

povedal senátor a vysvetlil, že Trumpa viac trápi otázka Číny a Iránu.

„Problém je v tom, že takmer všetky komplikácie vo vzťahu Ruska a Ukrajiny sú inšpi-

rované zvonku, a prekonávať sa dajú iba tak, že vonkajší faktor nebude pracovať na predlžovaní konfrontácie, ale na hľadani ciest zblížovania,“ poznamenal Kosačov a vyhlásil. „Jednoducho povedané: prestaňte podporovať ‘stranu vojny’ na Ukrajine a konflikt sa sám odstráni.“

- r -

Takmer každý druhý Nemeec očakáva účasť AfD vo vláde

Takmer každý druhý Nemeec (48 percent) očakáva, že krajne pravicová Alternatíva pre Nemecko (AfD) bude v priebehu nasledujúcich desiatich rokov súčasťou spol-

kovej vládnej koalície. Vyplýva to z prieskumu agentúry YouGov, o ktorom 11. februára informovala agentúra DPA.

Iba 29 percent účastníkov prieskumu predpokladá, že AfD

do roku 2030 vo vláde nebude. AfD vo vláde vníma ako problém až 58 percent opýtaných. Naopak, pre 26 percent účastníkov to problém nie je.

Podľa pravda.sk, 11. 2. 2020

V USA sa stále viac šíri neonacistická rasistická propaganda

V Spojených štátoch sa vlani objavil rekordný počet materiálov šíriacich neonacistickú rasistickú propagandu, ktorá hlása zvrchovanosť belochov a heslá namierené proti Židom a sexuálnym menšinám.

Počet takýchto transparentov, plagátov, či letákov sa medziročne zvýšil o vyše 120 per-

cent. Pritom ide už o druhý rok takéhoto nárastu. Uviedla to mimovládna organizácia Liga pro-

ti hanobeniu (Anti-Defamation League – ADL).

Medziročne naopak ubudlo masových zhromaždení neonacistov. ADL ich v roku 2019 znamenala 76 oproti 95 o rok skôr.

Podľa ČTK z 12. 2. 2020

Čo píšú iní

■ Nebezpečenstvo boja Kyjeva so sovietskou minulosťou

Bývalý námestník ministra zahraničia Ukrajiny Alexandr Čalyj vyhlásil pre Ukrlife.tv, že štát v jeho súčasných hraniciach je produktom sovietskych dejín a boj so sovietskym dedičstvom môže zbaviť Kyjev značnej časti územia.

„Musíme chápať, že legitimita nášho územia roku 1991 je veľmi zviazaná so sovietskymi dejinami, s pamätníkmi, ktoré boli postavené. Napríklad pamätníky sovietskym vojakom na západnej Ukrajine – to sú znaky nášho legitímneho práva na tieto územia,“ poznamenal Čalyj.

Bývalý diplomat sa pri tom rozhorčil z toho, ako bývalý predseda Verchovnoj rady Andrej Parubij „bezhlavo“ odsúdil pakt Molotova-Ribbentropa. „Celá západná hranica Ukrajiny, od Čierneho mora po Bielorusko – je paktom Molotova-Ribbentropa.“

Ria.ru, 19. 2. 2020 (výňatok)

■ Mainstream ostal pohoršený vystúpením predsedu NR SR Andreja Danku v Slobodnom vysielaní

V relácii sa venovali aj téme, prečo má Danko negatívny vzťah s Kotlebom:

„Ak by sa zostavila vláda s nimi, tak ja do Ruska k mojim blízkym ľuďom chodiť nemôžem, lebo je to veľký problém, ak niekto nosil vyznamenania, ktoré boli za vraždu vojakov Červenej armády.“ Podľa Danku nemôže vzniknúť vláda s Kotlebom, pretože tým by si Slovensko zatvorilo dvere tak na Západe, ako aj na Východe.

HSP, 19. 2. 2020 (výňatok)

■ Pripomenutie Poliakom o výsledkoch Norimberského procesu

Proti pokusom falzifikácie 2. sv. vojny stoja výsledky Norimberského procesu, vyhlásil špeciálny predstaviteľ prezidenta RF Michail Švidkoj, ktorý sa v Berlíne zúčastnil diskusie o premiestnených historických cennostiach.

„Keď hovoríme o tom, ako odolávať falzifikácii dejín, odolávať všetkým pokusom zrovnoprávniť Sovietsky zväz a nacistické Nemecko, tak si musíme predovšetkým spomenúť na výsledky 2. sv. vojny, ktoré boli právne sformulované na Norimberskom procese,“ povedal Švidkoj.

Ria.ru, 19. 2. 2020 (výňatok)

■ ...aby sa Slovania zjednotili na zachovaní dejín 2. sv. vojny

Poslanec NR SR Peter Marček na Medzinárodnej konferencii Jalta 1945: Ponaučenie z dejín, prehovoril o nebezpečenstve falzifikácii dejín 2. sv. vojny a vyzval slovanské národy k zjednoteniu.

„Teraz sa prepisujú dejiny. Snád akoby ZSSR nikdy neoslobodil Európu a svet od fašizmu. A to je veľmi nebezpečné,“ povedal pre Sputnik. „V Európskej únii sú ľudia, ktorí ich chcú prepísať. Začínajú hovoriť o tom, že fašizmus porazili zjednotené vojská Anglicka a Francúzska. Niektoré európske krajiny začínajú meniť spôsob vyučovania dejepisu na školách a dochádza k tomu dokonca aj na Slovensku. To ale nemôžeme dovoliť,“ podotkol Marček a uviedol, že tí, ktorí chcú dejiny falšovať, majú veľký vplyv a majú v rukách televíziu, tlač a mimovládne organizácie, ktoré sú dobre financované.

„Hovorí, že som proruský politik... To ale nie je úplne pravda. Obhajujem predovšetkým vlastný národ – slovenský. A chcem, aby sme boli spolu. Sú mi bližšie Slovania, Rusi, ako Američania či Nemci... Je nás 400 miliónov a keby sa Slovania zjednotili, žiadny iný národ by proti nám nič nezmožil,“ povedal spolubesedníkom agentúry.

HSP/Sputnik, 15. 2. 2020 (výňatok)

■ ...Soročinová zaujala na TA3 svojimi názormi

Po politických ako Remišová, Remiášová, Macháčková, či Simona Petřík, čerstvý vietor priniesla mladá kandidátka z Harabinovej strany VLAST Monika Sofiya Soročinová. Na otázky moderátora odpovedala rozumne, vtipne a ukázala, že má vynikajúci prehľad.

Na obligátnu otázku, „čo je vaša strana pripravená urobiť pre to, aby na Slovensku nesilnel extrémizmus?“ odpovedala: „V prvom rade treba extrémizmus zdefinovať, pretože to nie je len ten kotlebovský, ktorý ako jediný prezentujú média. Máme tu extrémizmus liberálny, kde predstavitelia tohto prúdu poškodzujú pamätníky sovietskych osloboditeľov, či chodia narušovať mítingy svojich politických oponentov, kupujúc si

(Pokračovanie na str. 5)

Slováci sú vám veľmi vďační

V piatok 21. februára sme si na Slavíne pripomenuli Deň obrancu vlasti (23. 2.), celonárodný sviatok štátu, ktorého armáda má najväčšiu zásluhu na oslobodení Slovenska spod jarma nacizmu a fašizmu.

S hlavným príhovorom vystúpil chargé d'affaires Ruska na Slovensku K. K. Tichaze, ktorý víťazstvá svojej armády zdôvodnil jednotou armády a ruského ľudu. „Rusko je mierumilovný štát,“ zdôraznil a dodal, že táto „mierumilovnosť

sa opiera o odhodlanie za každých podmienok zaručiť bezpečnosť našej krajiny a jej občanov“.

Vďačnosť ruským obrancam vlasti prejavil tajomník ÚR SZPB Viliam Longauer. Osobitne 63 518 sovietskym hrdinom, ktorí padli za našu slobodu. „Spomíname si na tú nezištnú pomoc, ktorú sme dostali od Sovietskeho zväzu... Na našom území bojovali Rusi, Bielorusi, Ukrajinci... bojovali tu všetky národy Sovietskeho zväzu. My sme im za to veľmi vďační!“

Čo pripravujú víťazi nad fašizmom na 75. výročie víťazstva?

Dňa 11. februára sa na pôde veľvyslanectva RF uskutočnilo stretnutie zamerané na poskytnutie informácií o podujatiach, ktoré sa na Slovensku uskutočnia pri príležitosti Dňa víťazstva nad fašizmom a ukončenia 2. sv. vojny.

Podujatie otvorili veľvyslanec Ruska Alexej L. Fedotov, veľvyslanec Kazachstánskej republiky Roman J. Vasilenko a veľvyslanec Kirgizskej republiky Bakyt A. Džusupov. No a zrejme kvôli aktuálnym problémom vo vzťahoch medzi RF a Bieloruskom nebol prítomný bieloruský veľvyslanec. Ukrytá medzi pozvanými hosťami sedela druhá tajomníčka veľvyslanectva Bieloruskej republiky Anastasia A. Poľáčok.

Alexej Fedotov uviedol, že veľvyslanectvo RF uskutočnilo minulý rok na Slovensku 119 pietnych podujatí a v tomto roku už 12. K 75. výročiu víťazstva v 2. sv. vojne uviedol novú kvantifikáciu padlých, že svet zaň zaplatil životmi vyše 70 miliónov ľudí.

Oslavy víťazstva nad fašizmom a nacizmom sú podľa neho „najväčším sviatkom v dejinách“ a tohtoročné oslavy sú významné hlavne tým, že sa ich ešte zúčastnia aj víťazní veteráni. Ruský veľvyslanec pri tom upozornil, že **sme sa dožili čias, keď vzniká nová nacistická mytológia, keď silnie falzifikácia objektívnych vojnových dejín, čo podľa neho posilňuje skutočný revanšizmus.** „Našou povinnosťou je postaviť sa tomu, pričom máme na to silnú zbraň – historickú pravdu,“ uviedol.

Na záver A. L. Fedotov oznámil, že v Rusku bola zriadená pamätná medaila k 75. výročiu Veľkého víťazstva, ktorou budú do začiatku mája ocenení nielen ruskí, ale aj slovenskí víťazi nad nemeckým nacizmom.

Prvý krok spolupráce...

...Komisie pre učiteľov, ženy a mládež pri ÚR SZPB so sekciou ZMOSu pre školstvo, kultúru a šport.

Dňa 19. februára 2020 bol na Mestskom úrade v Leviciach primátorom Jánom Krtíkom, predsedom Sekcie pre školstvo, kultúru a šport Združenia miest a obcí Slovenska, prijatý predseda Komisie pre prácu

s učiteľmi, ženami a mládežou SZPB Norbert Lacko, snažiaci sa o nadviazanie spolupráce medzi SZPB a samosprávami.

Po oboznámení Jána Krtíka s úlohou XVII. zjazdu SZPB zameranou na mládež Norbert

Lacko ho požiadal o spoluprácu so samosprávnymi orgánmi, ako so zriaďovateľmi základných škôl. J. Krtík povedal, že na najbližšom zasadnutí sekcie ZMOSu navrhne vedeniu ZMOSu odporučiť svojim členom, aby ich školské úrady nadviazali spoluprácu so SZPB. Zdôraznil pri tom, že je to aj v záujme ZMOSu. **Predseda KUŽM pri ÚR SZPB**

Naše vyznanie

Milé kolegyně, milé čitatelky. Medzinárodný deň žien by mal byť váš najväčší sviatok. Mal by skoncentrovať všetky uznanie, ktorých sa vám dostáva i nedostáva.

Inak si vás cenia manželia, inak deti a vnuci a inak my, kolegovia. V očiach nás všetkých ste však pracovité, trpezlivé a obetavé. My, kolegovia v SZPB, vás vnímame aj ako pilier čistšej a nefalšovanej slobody.

Ďakujem vám, že ste také! Želáme si, aby ste takými zostali navždy a aby ste od nás počuli len slová úcty, uznania a povzbudení.

Norbert Lacko, predseda Komisie pre učiteľov, ženy a mládež pri ÚR SZPB

Naša anketa

(Dokončenie zo str. 1)

Ján Pacek, predseda ObIV SZPB, B. Bystrica: – Myslím si, že ľudia sú pod vplyvom cielenej masmediálnej kampane širenej tzv. priateľmi zo západu na základe podkladov cudzích rozviedok a informácií domáciach mopslíkov. Predpokladám, že zákon 346 z roku 2018 o preukazovaní finančných prostriedkov neziskových organizácií poodhalí, kto vlastne je kým platený a riadený na udržiavanie pozornosti ďaleko od skutočných problémov.

Tým sa dá vysvetliť, že ľudia sú svojou prácou a prijímanými informáciami takí vyťažení, že nemajú čas premýšľať nad položeným existenčným problémom Slovanov ako takých.

Uverejnenie mojej odpovede bude až po voľbách do NR SR. Verím, že vládu bude zostavovať očistený Smer.

Tu by som chcel upozorniť na LSNS, že sa nezriekla charakteristických prvkov fašistickej ideológie, ktoré bude chcieť naplniť po získaní moci hneď, alebo postupnými krokmi. Vzor je podrobne popísaný v dejinách Nemecka r. 1933–1945.

Karol Uhrík, predseda ZO SZPB, Brusno: – Nemeckí nacisti boli presvedčení, že ak svet zbavia Židov, bude to veľkým požehnaním pre Nemecko i celý svet. Vedeli, čo chcú urobiť. No realizovali to postupne. Konečné riešenie nie je nič iné, ako definitívne riešenie. Koniec rasy! Podobne je to aj so vzťahom k Slovanom. Západným mocnostiam a USA dnes ide predovšetkým o územné ovládnutie Ruska, jeho nesmierného prírodného bohatstva. Otvorene to však priznať nemôžu a tak realizujú doktrínu, ktorú vytýčili niektorí politici spojencov ešte v závere 2. svetovej vojny – že za jej rozpúťanie je zodpovedný ZSSR a Stalin.

Dnes, keď už Rusko nie je komunistické, tvrdia, že násilím zaberá cudzie územia, že porušuje ľudské práva, demokraciu a mnoho ďalších nezmyslov, len aby oslabili jeho vplyv medzi slovanskými národmi a tým zabránili posilňovaniu slovanskej vzájomnosti.

Názory respondentov sa nemusia zhodovať s názorom redakcie a vydavateľa.

Viete, že...?

...Rusi by radi na Slovensku našli miesto, kde by na pamiatku 75. výročia Dňa víťazstva nad fašizmom vysadili ruské stromy?

Na Slovensku by tak vznikol „Les hrdinov“.

...Jana Kráľová z MV SR pri stretnutí na Veľvyslanectve RF uviedla, že na opravu pamätných miest ministerstvo vnútra každoročne vyčleňuje viac a viac prostriedkov? V tomto roku by to malo byť vyše 330 tisíc euro.

V roku 2018 vraj bolo uspokojených 50 % požiadaviek, v roku 2019 70 % požiadaviek a tohto roku by to malo byť až 100 % požiadaviek.

Rusi vyčlenili minulý rok na renováciu 15 pamätníkov a pamätných miest na Slovensku 209 tisíc USD.

...14. augusta usporiada ZO SZPB armádneho generála L. Svobodu v Čiernom Potoku už 15. ročník Slovanskej kvapky krvi?

V tomto roku sa to udeje pod rozšíreným názvom „Slovanská kvapka krvi SNP“.

...jeden z prítomných na stretnutí na Veľvyslanectve RF uviedol, že na Slovensku sú obce, ktoré nevedia kedy boli oslobodené?

V rámci reakcie publika sa na to okamžite ozval nesúhlasný ruch.

...tohtoročné putovanie Nočných vlkov do Berlína sa začne v Moskve 26. 4. 2020?

Na Slovensku budú ruskí motorkári 1.–2. 5. 2020, pričom tento rok pôjdu po trase Žilina – B. Bystrica – Zvolen – Jankov vršok a Slavín.

...v Moskve zaznela 17. 1. 2020 slávnostná salva na počesť oslobodenia Varšavy?

Slávnostné salvy zaznejú aj na počesť oslobodenia iných európskych metropol. Za oslobodenie Budapešti to bolo 13. 2., za oslobodenie Bratislavy to bude 4. 4., Viedne 13. 4., Berlína 2. 5. a Prahy 9. 5. 2020. Za každé hlavné mesto Moskva vypáli 324 hlavných po 24 sálv.

Máme novú výzvu na prácu s mládežou!

Bojovník bol pri založení už dvoch Klubov mladých priateľov SZPB. V Majcichove (trnavská oblasťná organizácia SZPB), o čom sme písali v čísle 3/2020, a teraz v Michalanoch, v trebišovskej oblasťnej organizácii SZPB.

V Majcichove bola dohoda o založení klubu podpísaná s riaditeľom ZŠ Jána Palárika Martinom Bodisom, v Michalanoch s členom SZPB Tomášom Gergelom, ktorý má od oblasťného predsedníctva SZPB poverenie, kompetenciu a snahu založiť pri „trebišovských“ ZO SZPB viac „mladých klubov“. Michalánsky je len ich prvou lastovičkou.

V Michalanoch nás privítal starosta Zoltán Tarbaj, ktorý nám po rokovaní predstavil priestory obecného úradu.

Podstatu stretnutia zdôvodnil predseda OblV SZPB Milan Urban, ktorý pripomenul, že s otázkou založenia mladej platformy sa zaoberajú už druhé volebné obdobie (rovnako dlho to presadzuje aj bratislavská oblasťná organizácia SZPB). „Už v roku 2015 na 16. zjazde SZPB sme hovorili, že treba založiť takéto kluby, pretože vaši rovesníci (s pohľadom na členov KMP) utekajú ku kotlebovcom. To hovorím na rovinu,“ poznamenal M. Urban a s očami na mladých priateľov sa vyslovil o potrebe „podchytenia zdravej, mladej generácie, aby bola orientovaná správnym smerom“.

Predtým, ako informoval o „Sta-

nových KMP SZPB“ uviedol, že tento dokument si môže vypracovať každý oblasťný výbor samostatne! Informoval aj o ďalších dokumentoch, ktoré si oblasťný výbor v rámci administratívnej prípravy už vypracoval. Ide o prihlášky do KMP, o členské preukazy a rámcový plán činnosti.

Z podtónu obsahu slov podpredsedu ÚR SZPB Norberta Lacka, ktorý je aj na čele zväzovej Komisie pre učiteľov, ženy a mládež, sa dala odvodiť veľmi potrebná nevyhnutnosť vymedzenia kompetenčných hraníc medzi ústredím SZPB a oblasťnými výborami SZPB, lebo práve tie sa musia stať pre funkčné KMP orgánmi s najvyššou kompetenciou. Ústredná komisia má mať na starosti len ich metodické usmerňovanie.

N. Lacko upozornil aj na právne otázky organizovania neplnoletej mládeže. Uviedol, že nie je možné vyňať z tohto procesu rodičov. A na záver, keď hovoril o pestroste náplne rôznych klubov mládeže, vyslovil motivačnú myšlienku. „Keďže sa nám nedarilo, aby rodičia dotiahli deti k pomníkom, tak nám k nim deti dotiahnu rodičov!“

Na jeho slová o školskej mlá-

Noví inštruktori trebišovských klubov mladých priateľov SZPB so zväzovými funkcionármi. Zľava: Matej Zajac, Tomáš Gergel, Enrik Bodák a sediaci Nikola Kazienková s P. Sečkárom, M. Urbanom a predsedom ZO SZPB v Michalanoch Martinom Lazárom.

deži zareagoval M. Urban oznámením, že oni sa nejdú orientovať len na mládež zo ZŠ, ale na neplnoletú mládež všeobecne. „Deviataci skončia 9. ročník a sú preč. Čo má potom škola s nimi spoločné? My máme túto otázku premyslenú, neraz sme o nej už rokovali. Medzi funkcionármi máme bývalého vedúceho odboru školstva, riaditeľa školy..., čiže zakladáme kluby so skúsenými ľuďmi a tak, ako sme sa rozhodli!“ Oblasťného predsedu podporil aj starosta Z. Tarbaj, keď hovoril o prejavenom záujme o SZPB zo strany víťazov okresnej súťaže Medzníky 2. sv. vojny, ktorí však už nie sú žiakmi ZŠ.

„Priatelia, Kluby mladých priateľov SZPB sú absolútnou novinkou. Zjazd povedal, že dvatri roky sa budeme učiť, čo kluby majú robiť,“ boli prvé slová predsedu SZPB P. Sečkára v reakcii na horlivú debatu, ktorá sa spustila na tému klubov, krúžkov, ich zamerania..., „Budeme sa učiť, pretože každý má iné podmienky! Zjazd stanovil, že každý klub musí mať na čele inštruktora – dospelého člena SZPB, ktorý zodpovedá za bezpečnosť všetkej činnosti klubu. A že si každý klub určí vlastné zameranie, športové,

tanečné, hudobné, strelecké, bádatec..., to je už iná otázka. Môže to mať na starosti iný vedúci, ktorý sa tak stane pravou rukou hlavného inštruktora.“

Kde na to vziať?

Keďže každá novinka potrebuje mať aj finančné a materiálové zabezpečenie, P. Sečkár uviedol, že „máme projekt, ktorý je už predložený na ministerstvo školstva, v rámci ktorého budeme môcť kúpiť notebooky,

hudobné nástroje, vzduchovky, športové potreby... Teda aj všetko potrebné, aby sa naša mládež mohla učiť sebaobrane. Skrátka, naše KMP môžu robiť činnosti od výmyslu sveta, ale organizované pod vedením staršej zodpovednej osoby,“ uviedol predseda SZPB a svoje slová ešte zdôraznil: „Je to nový otvorený projekt, je to pre nás nová výzva na prácu s mladou generáciou!“

Vladimír Mikunda

Ak by nemali školské povinnosti, boli by sa tohto stretnutia zúčastnili aj žiaci ZŠ zo Stredy nad Bodrogom..., čiže toto založenie KMP by bolo ešte veľkolepejšie.

Na slovíčko s... ...vedúcim KMP v Michalanoch Tomášom Gergelom

– Zatiaľ sme v klube dvaja s mojim zástupcom, no rátame, že do konca roku nás bude okolo 20. Chceme, aby sa každý mesiac k nám pridalo zopár neplnoletých.

Podarí sa vám to?

– Práca s mládežou je dnes čoraz ťažšia. Ich nič nezaujímá, no snažíme sa im vysvetliť čo a prečo.

Čo budete robiť s mladými priateľmi SZPB?

– Radi by sme, aby sa s nami zúčastnili kladená venci v našich obciach, no zaujímavejším pre nich bude poznávanie vojenskej techniky na Dukle, na bojiskách SNP, ale aj návštevy koncentračných táborov. Práve takto sa dozvedia viac konkrétnych poznatkov o dejinách nášho protifašistického odboja.

Zameriate sa aj na vedomostné súťaže?

– Áno! Chceme si to postaviť ako prioritu. Radi by sme tieto súťaže usporadúvali na každej ZŠ a niečo väčšie aj v rámci okresu.

Symbol 4500 červenoarmejcov?

Pred založením Klubu mladých priateľov SZPB v Michalanoch sme sa zastavili pri Pamätníku oslobodenia a víťazstva v Dargovskom priesmyku. Z každej strany nás vítal nápis: „Vstup na vlastné nebezpečenstvo.“ Keďže tento pamätník vyjadruje vďaka vojakom Červenej armády, ktorí tu zvíťazili v sedem týždňov trvajúcej bitke o Dargovský priesmyk, dá sa zmysel nápisu v týchto časoch vnímať všelijako.

V skutočnosti je však kamenné schodište k pamätníku natoľko opotrebované, že prekonať jeho uvoľnené časti sa naozaj dá len na vlastné riziko. Členovia SZPB, domáci samosprávni funkcionári a poslanci z Dargova a Trebišova to však zvládli. K pamätníku vyšli po jednej strane a svoj veniec hrdinom Červenej armády s tichou spomienkou položili.

Potom v obci Dargov kriticky diskutovali nielen o stave pamätníka, ale aj o tom, že organizátori a rečníci tunajších januárových pietnych podujatí na počesť oslobodenia tohto regiónu majú vraj problém nie-

len vyzdvihovať, ale dokonca už aj menovať, koho bojové hrdinstvo tu bolo prejavené. „Ani sovietska, či ruská hymna sa tu nehra, takže aká je to úcta,“ opýtal sa starosta Dargova. „Dnes tento pamätník patrí okresu Košice-okolie a obci Košický Klečenov (?) (niekto povedal, že obci Bidovce), ale väčšina návštevníkov jeho negatívny stav pripisuje okresu Trebišov. Máme tu starostu Dargova Jána Kiša a čo? Máme povedať, že sa nestará? Ale ako sa môže starať o niečo, čo mu nepatrí? To nehnevá len nás, ale aj členov SZPB z Michaloviec, ktorí chodia okolo. Preboha, veď toto

je symbol 4500 červenoarmejcov, ktorí tu padli a 22 tisíc tých, čo padli od Dukly až sem,“ vyjadril svoje rozhorčenie oblasťný predseda SZPB z Trebišova Milan Urban.

„Sloboda sem prišla z Dargova, takže by to mal byť pamätník Dargova,“ dodal predseda dargovskej ZO SZPB Dušan Koško.

– vmi –

Na snímke sú v prvom rade zľava: oblasťná tajomníčka SZPB z Trebišova Mária Kolesárová s predsedom Milanom Urbanom, predseda SZPB Pavol Sečkár, poslanec NR SR Róbert Puci a podpredseda ÚR SZPB Norbert Lacko.

Zo života SZPB v Očovej

Členovia Základnej organizácie SZPB generála Pivolusku v Očovej zhodnotili svoju prácu koncom januára na hodnotiacej schôdzi.

O bohatej činnosti 76-člennej organizácie hovorila správa podaná predsedom Dušanom Hanckom. Predniesol aj plán pripravovaných podujatí na tento rok. Obsahovo sú zamerané na pietne a spomienkové zhromaždenia pri pomníkoch padlých hrdinov, partizánov a vojakov nielen v našej obci, ale aj mimo nášho regiónu. Budú to hlavne oslavy oslobodenia našej obce, oslavy 75. výročia ukončenia 2. svetovej

vojny a tiež oslavy 76. výročia SNP.

Pod názvom „Po stopách SNP“ aj v tomto roku chceme navštíviť so žiakmi ZŠ pietne miesto v našom chotári „Vaľušková“, kde počas SNP havarovalo lietadlo so 14 sovietskymi vojakmi. Ak bude záujem, chceme ísť do Strečna a Martina položiť kyticu k pamätníku padlých. Náš plán je doplnený aj o stretnutia, ktoré organizuje oblasťný výbor SZPB vo Zvolene.

Dôležitými bodmi schôdze boli aj

správa o hospodárení a správa revízorov, kde bolo konštatované, že ZO SZPB dobre hospodári. Uznesením členovia okrem iného potvrdili výbor ZO SZPB a revízorov pre nasledujúce obdobie v terajšom zložení.

Prínosný bol príhovor starostu Jána Senku, ktorý vyzdvihol prácu našej organizácie a poďakoval sa jej za spoluprácu. Zároveň prítomných informoval o aktuálnom dianí v obci a o investičných zámeroch. Do diskusie sa zapojili aj členky oblasťného výboru Viera Šimkovičová a predsedníčka ZO SZPB Zvolenská Slatina Zuzana Pavlíková. – AP –

O rokovaní úspešnej organizácie

Dňa 13. februára sa konala hodnotiaci členská schôdza ZO SZPB partizána Tótha v Rožňave.

Uplynulý rok bol pre nás jedným z najlepších za ostatné roky. Výboru sa spolu s oblasťným výborom podarilo zorganizovať 16 akcií majúcich vzťah k protifašistickému odboju na Slovensku, čím sa zvýšil záujem nielen členov, ale aj rodinných príslušníkov o takéto spomienkové a kultúrne podujatia.

V roku 2019 vstúpilo do našich radov 12 nových členov, čím sme dosiahli počet členov 166. Novému výboru sa tiež podarilo nadviazať a zlepšiť spoluprácu s novým primátorom Rožňavy Michalom Domíkom, s príslušníkmi OS SR pôsobiacimi v posádke Rožňava a s tunajšími základnými školami.

Najlepším príkladom je spoločný projekt „Deň, na ktorý sa nezabúda“, realizovaný 6. a 7. 5. 2019 v Rožňave a jej okolí na počesť oslobodenia mesta Červenou armádou, ktorého súčasťou boli jednotky 6. armádneho zboru 40. rumunskej armády.

Pri pôsobení na mládež členovia ZO SZPB zamerali úsilie na objasnenie histórie, nakoľko mladí ľudia dostávajú v ostatných rokoch skreslené informácie o príčinách, priebehu i výsledkoch 2. sv. vojny, o úlohe SNP a to vedomostnou súťažou Medzníky 2. svetovej vojny,

ktorej všetci siedmi organizátori sú členmi ZO SZPB partizána Tótha.

V diskusii predseda Milan Malček poukázal na to, že členovia výboru sa podieľali nielen na organizovaní kultúrno-vzdelávacích akcií pre najmladšiu generáciu, ale aj na obnove informačných tabúl pripomínajúcich historické udalosti počas SNP v regióne, na spracovaní nástenných tabúl o čs. vojenských osobnostiach v boji proti fašizmu, ktoré sú súčasťou expozície SZPB v Rožňave, ale aj na úprave interiéru priestorov, ktoré má Oblasťná organizácia SZPB v Rožňave k dispozícii. Nezabudlo sa ani na sponzorov, ktorí počas kalendárneho roka 2019 pomáhali výboru ZO SZPB pri organizovaní kultúrno-spoločenských akciách finančne alebo sponzorskými darmi.

Do diskusie sa zapojil aj zástupca primátora Rožňavy Ján Lach, ktorý sa poďakoval členskej základni za podporu vo voľbách do mestského zastupiteľstva, ako člena ZO SZPB, a ubezpečil všetkých, že majú plnú podporu mesta pri organizovaní osláv a spomienkových podujatí spojených s 2. svetovou vojnou.

Súčasťou programu bolo aj ocenenie 10 členov ZO SZPB predsedom OblV SZPB v Rožňave Jurajom Bernárom za príkladnú prácu v SZPB. – MM –

Schôdza s besedou

8. januára 2020 si členovia 2. ZO SZPB v Topolčanoch zorganizovali v rámci členskej schôdze besedu. Jej témou boli protifašistické boje v regióne Ponitrie a v bližšom okolí Topolčan.

Besedu viedli historik Mestského múzea v Topolčanoch Ondrej Godál a spoluautor kníh o leteckých bojoch na území Slovenska počas 2. sv. vojny Martin Cibula.

V živej diskusii sme sa dozvedeli veľa faktov, ktoré sme, žiaľ, nepoznali. Je to aj naša chyba, lebo o týchto udalostiach sa písalo v rámci 75. výročia SNP aj v našom regióne dosť. Pri niektorých nových skutočnostiach sme si zrazu dokázali spomenúť na rozprávania našich rodičov, starých rodičov, či susedov. Napríklad sme sa dopočuli, že člen našej organizácie Jozef Bystričan sa ani nie ako 15-ročný fagan, polosirota z kopaníc Dlhého Poľa aktívne zamotal (ako on nadľahčene hovorí) do Povstania. Stalo sa to tak, že po jeho vypuknutí sa v jeho bydlisku šírila správa, že boli padákmi zhadzované zbrane. Tak sa chlapi z dediny vybrali padáky hľadať. Len tak, že plátano z nich sa určite zide.

Nenašli však nič, no pri návrate z hory ich zastavili Nemci. Keď zistili, že nie sú nebezpeční, dali im po papuli, kopli ich do zadku a poslali ich domov.

Toto poníženie od Nemcov Jozef neprijal, sľuboval im pomstu a dal sa na hrdý zboj. Keď sa mu naskytla príležitosť, nocou im vykradol sklad, zobral guľomet, pásy s nábojmi a dynamo z auta.

„Ja vám dám, banda nemecká, tu doma ma nik nebude biť,“ hovorieval. Lup zahrabal v neďalekej hore a z dediny zmizol do hôr k partizánom.

Pri Žiline natrafil na povstaleckú armádu, pridal sa k nej a lup jej odovzdal. Jednotke velil major Dobrovodský. Jozef pomáhal pri vyvážaní materiálu do Kuneradu. Dobrovodský píše o ňom vo svojej knihe spomienok.

Keď armáda prechádzala na partizánsky spôsob boja, jeho ako maloletého poslali domov. Nemal kam ísť a tak sa pripojil k vojakovi, ktorý využil letáky na návrat so sľubom beztristnosti. Dostal sa s ním do Tekovskej Breznice, kde sa vojak pripojil k Nitrianskej partizánskej brigáde, ktorá v tom čase pripravovala prechod cez Hron. Jozef Bystričan tu videl za akých krutých podmienok a pod paľbou ho partizáni prekonávali, držiac sa

lana a koní. Hovorí, že ich tu zahynulo 60.

Odtiaľto sa so šťastím dostal do Bánoviec nad Bebravou, kde sa dal do učenia u stolárskeho majstra. Rád a často spomína na povojnovú výstavbu pamätníka SNP na Jankovom vršku. Aj na svoju osobnú účasť pri tom.

Družná debata trvala takmer štyri hodiny. Dokonca sa objavili autentické písomné spomienky partizána, ktorý bojoval ako partizánsky rozviedčik v Urminciach. Volal sa František Buban-Koller a ako rozviedčik sa dostal cez Bojnú, Bánovce nad Bebravou, Baťovany, Zvolen, na Staré Hory, kde partizáni zažívali kruté dni. Odtiaľ postupoval na juh, aby sa spojil so sovietskou armádou. Tu sa vraj spojil s generálom Konevom, ktorý bol údajne bratancem slávneho maršala.

Ale to je už mimo náš región. Nevieme posúdiť tieto viacstránkové písomné spomienky. Materiál sme preto odovzdali historikovi mestského múzea O. Godálovi a pridal sme ďalší kontakt v Urminciach na jedného seriózneho pána, ktorý sa systematicky zaoberá udalosťami z čias 2. svetovej vojny.

S Ondrejom Godálom sme sa dohodli, že keď bude mať tieto poznatky utriedené a overené, zídeme sa na ďalšej besede. Dušan Ďurík

Čo píšú iní

(Dokončenie zo str. 2)

na to ľudí z rómskych osád. Spomenula tiež prípad poškodzovania sochy maršala Koneva českými liberálmi v Prahe...

HSP 15. 2. 2020 (výňatok)

■ Rusko odvetilo Poľsku na požiadavku priznať si vinu z rozpútania 2. sv. vojny

Slová poľského veľvyslanca v Nemecku Andrzeja Przylebského o „najväčšej výhode“ ZSSR od „skončenia vojny“ a o rozhodujúcom vklade Západu pri rozdrvení nacistov sú príkladom historického revizionizmu v rámci smerovania Varšavy na falzifikáciu dejín, vyhlásilo veľvyslanectvo RF v SRN.

Je to reakcia na slová, ktoré poľský veľvyslanec vyslovil pre noviny Märkische Oderzeitung. V článku „Vojna sa nezačala v roku 1941“ diplomat tvrdí, že ZSSR napadol 17. 9. 1939 Poľsko, čo údajne znemožnilo jeho ďalší odpor nacistickému Nemecku. Pritom požaduje, aby si ZSSR „nakoniec priznal“, že 2. sv. vojna sa začala v roku 1939 a nie v roku 1941,“ uvádza RIA Novosti. Poľský diplomat si tiež myslí, že „západní spojenci vniesli rozhodujúci vklad do ukončenia vojny,“ a ZSSR „získal najväčšiu výhodu“ z jej ukončenia.

Vz.ru z 11. 2. 2020 (výňatok)

■ „Zelenský zradil nielen...“

...ukrajinský národ, Židov..., ale aj svojho deda, veliteľa roty, ktorý bojoval proti fašistom. Aj toho zradil...“ povedal v relácii Vladimíra Solovjova na Rossija 1 riaditeľ centra na štúdium Blízkeho východu a strednej Ázie Semjon Arkadevič Bagdasarov.

„Netreba nám ho pozývať 9. mája na Deň víťazstva, netreba nám špiniť (jeho prítomnosťou) Červené námestie...“

Youtube.com, 30. 1. 2020

■ NAKA stíha poslanca za to, že sa odfotil so znakom, ktorý je na pamätníkoch SNP

Mimoparlamentná strana KDŽP (Kresťanská demokracia – Život a prosperita) sa na sociálnej sieti vyjadrila k trestnému stíhaniu poslanca Ľuboša Blahu kvôli jeho fotografii s kosákom a kladivom. Blahu teraz polícia stíha za zločin rozširovania extrémistického materiálu v súbehu s prečinom prejavu sympatie k hnutiu, smerujúcemu k potlačeniu základných práv a slobôd.

„My sme dopytovaní, čo si myslíme o SNP. NAKA stíha poslanca za to, že sa odfotil so znakom, ktorý je na pamätníkoch SNP. Znamená to podľa NAKA, že treba zbúrať na Slovensku všetky pamätníky? Treba zatvoriť všetkých ľudí, ktorí sa pri týchto pamätníkoch SNP fotia?“ Pýtajú sa.

HSP 31. 1. 2020 (výňatok)

■ Pavol Janík: Vysoká hra pokračuje

Šéf ruskej zahraničnej spravodajskej služby (Služby vonkajšej rozviedky – SVR) aktuálne (28. 1. 2020) informoval, že v súvislosti so 75. výročím porážky nacistického Nemecka sprístupní originálne poznámky legendárneho premiéra demokratickej Británie Winstona Churchilla, ktorý v roku 1944 v Moskve iniciatívne prišiel s plánom na povojnové rozdelenie vplyvu v európskych krajinách medzi Západ a Sovietsky zväz, pričom sa cynicky uchádzal aj o percentuálny podiel vplyvu v štátoch, ktoré oslobodila Červená armáda (napríklad Bulharsko). V Juhoslávii chcela mať Británie 50-percentný vplyv.

To je už naozaj zbytočné komentovať – osobitne na pozadí západnej propagandy, podľa ktorej rozdelenie vplyvu v Európe navrhol Kremľ, hoci tomu by vyhovovala neutrálna Európa vrátane neutrálneho zjednoteného Nemecka, ale s tým Západ nesúhlasil.

Vo vysokej hre supervelmocí azda môžeme byť celkom spokojní s tým, že Moskva uznáva Slovensko ako jednu z európskych krajín, v ktorých bol významný vlastný ozbrojený odpor proti fašizmu.

Davdva.sk, 28. 1. 2020 (výňatok)

Spomienka na masaker pri Melku

Tak, ako každý rok, 20. februára sme si pri pamätníku na bratislavskom cintorine v Slávičom údolí pripomenuli smutný osud obetí prvého z piatich transportov (250 mužov na piatich neoznačených nákladných autách), ktorými sa fašistická vláda vojnovnej SR zbavovala svojich politických odporcov z radov inteligencie, kultúry, technických a iných odborníkov i robotníctva a vyvážala ich do koncentračného tábora Mauthausen.

Transport 19. februára 1945 pri Melku obtrieťalo spojenecké letectvo, pričom okamžite zahynulo okolo 30 ľudí, ďalší zomreli na následky zra-

není neskôr. Celkovo tento transport v Mauthausene neprežilo ďalších osemdesiat ľudí.

Tragickú udalosť priblížil v príhovore predsa Obyčtový zväz v Bratislave Martin Krno. Pietnu spomienku prednesom veršov Ladislava Novomeského umocnila zaslúžilá umelkyňa Terézia Szabová-Kornošová, dcéra Ladislava Szaba, jednej z obetí tragédie pri Melku.

Pietneho aktu sa zúčastnil aj tajomník ÚRSZPB Viliam Longauer a v hojnom počte členovia bratislavských základných organizácií a zástupcovia mestskej časti Bratislava-Karlova Ves.

Denisa Žiaková

Okrúhly stôl – Radikalizmus a extrémizmus

29. januára 2020 sa v Akadémii ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika v L. Mikulášii uskutočnil 1. okrúhly stôl na tému „Radikalizmus a extrémizmus – ideový základ neofašizmu na Slovensku v 21. storočí“, ktorého cieľom bola výmena poznatkov a skúseností z prejavov fašizmu na Slovensku v súčasnosti. Jeho organizátorom bol Oblastný výbor SZPB v L. Mikulášii.

Účastníci položili dôraz na stručnú analýzu a popis radikalizmu a extrémizmu na Slovensku ako ideového základu neofašizmu v súčasnosti. Zároveň poukázali na doposiaľ platné historické súvislosti týchto prejavov.

Podujatia sa zúčastnilo 15 pozvaných odborníkov z danej oblasti, členovia zväzu a akademickej obce. Rokovanie pozdravil rektor akadémie Jozef Puttera, ktorý vyzdvihol úsilie SZPB riešiť problematiku radikalizmu, extrémizmu a fašizmu so zameraním na historické súvislosti a vzťahy medzi nimi.

Na rokovaní vystúpili Jozef Matis, Oldřich Vaněk, Stanislav

Jozef Matis, snímka A. Haragová

Po stopách predchodcov

11.–12. februára 2020 uplynulo 75 rokov od jednej z najťažších a najodvážnejších záchranných akcií horských záchránárov v časoch 2. sv. vojny.

Vtedy, 11. februára o 5.00 hod. ráno, sa zhromaždilo na určenom mieste 14 horských záchránárov poľského TOPR (Tatranskie ochotnicze pogotowie ratunkowe) v už oslobodenom poľskom Zakopanem. Spolu s partiánskym lekárom Jurajom Barňatom a náčelníkom TOPR Zbigniewom Korosadowiczom sa vydali v mraze na lyžiach,

meckých hliadok. Nakoniec všetko dobre dopadlo.

15. februára 2020 ráno sa z poľského Zakopaného (jubilejný 20-krát) vydalo po tej istej trase do Roháčov 14 poľských záchránárov. V ústretu zo Zverovky smerom na štátnu hranicu (Lúčna) sa vydalo 14 slovenských horských záchránárov. Okolo obeida sa v mimoriadne krásneho počasia obidve skupiny stretli na Lúčnej, aby si spoločne aj za sprievodu goralskej muziky pospomínali na časy minulé, už dávno snehom zaviate.

Po krátkom kultúrnom programe sa spoločne spustili z horského hrebeňa dolu dolinou Látanou na Zverovku a ďalej do Zuberca. Tu spoločne stretnutie pokračovalo v Kolibe JOSU kultúrnym programom, premietaním historických videonahrávok a filmov z 20. už uplynulých spoločných stretnutí organizovaných na počesť tejto záchrannej akcie. Tá nesie symbolický a vefavravný názov: „Po stopách našich predchodcov“.

Ďalšie stretnutie bude v Zakopanem.

Milan Mikláš

Detva si zachováva úctu kvalitou i kvantitou

Oslavy 75. výročia oslobodenia Detvy organizovalo mesto a naša ZO SZPB.

Presne v deň oslobodenia – 13. februára sa ich pri pomníku padlých v starej časti Detvy zúčastnili predstavitelia politických strán a hnutí, občania mesta a čo je potešiteľné, zaznamenali sme slušnú účasť mládeže. Prítomný bol aj podpredseda BBSK Roman Malatínek.

Po položení vencov a kytic hymnu SR zaspievali členovia speváckeho súboru SENIOR z Klubu dôchodcov č. 3. Po nich a po úvodnej básni s hlavným príhovorom vystúpil primátor Ján Šufliarský. Pomerne podrobne a v súlade s historickou pravdou oboznámil prítomných s mimoriadne ťažkou a zložitou situáciou pri oslobodzovaní mesta. Prudké boje poznačil hornatý terén i nepriaznivé počasie. Veľmi ťažké to mali obyvatelia, pretože fašisti sa kruto mstili za to, že museli poraziť opúšťať dobyté územia.

Július Feješ, foto: Jaroslav Svábenský

75. výročie oslobodenia Merníka

V polovici januára 1945 sa podarilo prelomiť nemeckú obranu na Ondave. Sovietske jednotky postupovali bez väčšieho odporu na Prešov.

Dňa 18. januára vstúpili do obce Merník. Práve pri tejto príležitosti si obec pripomenula 75. výročie svojho oslobodenia spod fašistickej nadvlády. V úvode starosta Milan Madura informoval o priebehu oslobodenia obce a o občianoch obce, ktorí nasadili vlastné životy a podieľali sa na oslobodení. Slávnostný akt kladenia vencov prebehol pri pamätnej tabuli za asistencie Hencovského oddielu Gvardija podľa vojenských štandardov a samozrejmosťou bola aj čestná salva vystrelená na počesť padlým hrdinom.

V priestoroch obecného úradu sa zase prihovoril prednosta okresného úradu Andrej Krišanda. Dobo- vé udalosti nám dokonale priblížili vo forme divadelných scénok členovia ZO SZPB Vranov nad Top-

postarali Vranovskí heligonkári. Sprestrením bola aj výstava výzbroje, výstroja a vojenských miliári z obdobia 2. sv. vojny.

Starosta ako prejav vďaka pripravil všetkým milé pohostenie.

- JG -, foto: Peter Soták

Spomienka prevažne mladšej generácie

Dňa 18. 2. 2020 sme si pripomenuli 75. výročie oslobodenia našej obce Bystré Červenu armádou a príslušníkmi 1. čs. armádeho zboru v ZSSR.

Naša organizácia vznikla začiatkom 60. rokov minulého storočia. Založili ju členovia, ktorí prežili hrôzy vojny. Títo, spoločne s vedením MNV dali postaviť pamätník padlých hrdinov vojny. Každoročne si uctievali ich pamiatku, ako aj padlých spoluobčanov, ktorí padli vo vojne a v SNP. O niektorých sa ani nevie, kde je ich hrob. Na pamätníku je uvedený aj meno 8-ročného chlapca, ktorého nemecký vojak zastreľil len pre-

to, že mal na hlave čiapku s červenou hviezdou.

Naša organizácia má 54 členov, prevažne mladšej generácie, ktorí majú záujem o prácu a šírenie ideí SZPB. Radí sa zapájajú do aktivít základnej organizácie. Veríme, že idea boja proti fašizmu, ľudáctvu, etnickej nenávisti musí byť stále v strehu, aby sa nezopakoval holokaust Židov a Slovanov.

Kladenia vencov na počesť oslobodenia obce sa zúčastňujú aj žiaci základnej školy, materských škôl a občania obce. Tento rok nás prišli pozdraviť aj príslušníci 2. mechanizovanej brigády gen. Viesta z Michaloviec.

Darina Pačková, predsedníčka ZO SZPB (Pre Bojovník bez nároku na honorár)

Postreh z tohoročných osláv pri Dargovskom pamätníku

Najvýznamnejšou udalosťou 2. sv. vojny na východe Slovenska bola po Karpatsko-duklianskej operácii bitka o Dargovský priesmyk.

V obci Dargov Nemci pred príchodom Červenej armády vypálili 96 domov úplne a čiastočne 26. Popolom ľahli aj hospodárske budovy. Ako pietna spomienka na tieto udalosti stojí dnes v priesmyku pamätník na počesť padlým hrdinom, ktorým má patriť vďaka a úcta.

Za ostatné roky sa tu však nedá hovoriť o úcte. Svedčia o tom aj pietne spomienky, ktoré sa každoročne organizujú pri výročiach bojov o Dargovský priesmyk. Niekoľko desiatok občanov, ktorí sa ich zúčastnia, si vypočujú akurát krásny prejav.

Dôstojné oslavy v Korytárkach

Malá obec pri Hriňovej bola sovietskymi a rumunskými vojakmi oslobodená 10. februára 1945. Životy tu položilo 8 červenoarmejcov a 6 Rumunov. Ich mená sú zvečnené na pamätnej tabuli na bývalej ZDS.

Preto tu pri kladení vencov zneli hymny SR, RF a Rumunskej republiky.

Tento rok sa na nádvorí školy v úcte stretli predsa ZO SZPB v Korytárkach Roman Malatínek (je podpredsedom BBSK a zástupcom starostu), starosta Dušan Mitter, 7 členov KVH Krasnogvardejci v dobových uniformách sovietskej, slovenskej a rumunskej armády pod velením Petra Kamenského a traja miestni heligonkári. Roman Malatínek privítal aj hosťa z veľvyslanectva Rumunska Maroša Divoka. A spolu s nimi asi 50 ľudí.

Deň, na ktorý sa nezabúda

V pondelok 27. januára 2020 sa uskutočnila spomienka na 75. výročie oslobodenia mesta Dobšiná. Zorganizovali ju mesto a miestna ZO SZPB.

Po príhovore primátora Jána Slováka udalosti oslobodzovania oživil predsa ZO SZPB František Novotný. Poukázal aj na to, že v mestskej kronike je 27. január vyznačený ako nie sviatočný deň, no obyvatelia Dobšinej ho považujú za svoj sviatok.

Do vyprázdneného mesta vstúpili ako prvé rumunské jednotky 2. UF v ranných hodinách 27. januára 1945. Sprvoti tomu obyvatelia ukrytí v pivničkách a v neďalekej Lany hute nechceli ani veriť.

oslavy 75. výročia bojov o Dargovský priesmyk nie sú zahrnuté ani v ročnom pláne hlavných podujatí SZPB na rok 2020 (vid' „Bojovník“ č. 1 str. 5), ale čuduj sa svete „Reprezentatívny o Dargovský priesmyk. Kto sa chcel zúčastniť osláv na Dargove, musel skoro týždeň pátrať kedy oslavy budú, pretože pozvánky na ne niektoré oblastné výbory SZPB nedostali.

Keď už sa dopátrate termínu osláv, ktoré sa často menia tak, ako to niektorým funkcionárom vyhovuje, dozviete sa aj to, kto tieto oslavy organizuje. Zlost vás zrazí na koliená, keď sa dozviete, že organizátorom je Oblastný výbor protifašistických bojovníkov Košice. Samotné

zaslúžia si hrdinovia týchto bojov skutočnú úctu?

Kládli sme tieto otázky členke predsedníctva Ústrednej rady SZPB, ktorá síce mala veľmi pôsobivý prejav o tom, ako si takéto udalosti treba pripomínať, že treba písať a hovoriť ľuďom pravdu, že netreba prekračať dejiny, neklať deťom, no odpovede na naše otázky sme nedostali. Iba toľko, a to sa podržte: „protokol to nedovoľuje!“ Prosíme vás, aký protokol? Kto ho vydal? A kto ho podpísal?

Takto sa na Dargove organizujú pietne oslavy. Takto ide o vzorom pre dnešných mladých a pre budúce pokolenie?

Alexander Gergely člen predsedníctva Obyčtový zväz v Trebišve

R. Malatínek v prejave pripomenul, že v bývalej škole bola vojenská nemocnica a za ňou v záhrade pochovávali vojakov, ktorých posledné pozostatky v lete 1945 ex-

humovali a previezli na ústredný vojenský cintorín do Zvolena.

Ďalšia časť spomienok sa konala v Korytárkach – časť Zlatno.

Mária Švilkruhová

Orol predsa vrabca nesplodí

O doteraz neznámej kapitole zo života rodiny Miloša Uhra. Tak, ako to vnímala jeho dcéra Zorka.

Hodiny času neúprosne odbíjajú rok po roku a ukrajújú z našich životov. Ten pamätný deň – 27. február 1945 bol osudný a posledný pre veliteľa partizánskeho oddielu Hurban – Miloša Uhra, jeho zástupcu Antona Jakubíka a 14 ďalších partizánov.

Smrť Miloša Uhra a jeho spolubojovníkov otriasla celým oddielom i podjavorinským krajom, ale najviac sa dotkla jeho manželky a dcéry. Zostali sami – mladá vdova a trojročná Zorka.

V našej obci sme usporiadali niekoľko seminárov s tematikou odboja v podjavorinskom kraji. Na jednom z nich prehovorela i dcéra kpt. Miloša Uhra, Mgr. Zora Uhrová (27. 3. 1942).

„Celý život sa pokúšam o nemožné: poskladať si mozaiku obrazu môjho otca, jeho osobnosti... Som si vedomá toho, že je známy človek a možno aj slávny pre nejednu svoj skutok. Už dávno viem, aký oddaný bol priateľ, rozhodný a schopný veliteľ, starostlivý brat... ale aký by bol otec, na to mi nik nemôže dať odpoveď. A tak najdôležitejšie kamienky do tej mozaiky mi budú vždy chýbať, lebo

Miloš Uher

tie možno získať len vlastnou skúsenosťou.

V živote je nemálo situácií, keď by pri svojom potomkovi mali stáť obaja rodičia. Obaja sú potrební – v šťastí i v nešťastí. Pri mne mohla stáť vždy iba mama. Toho druhého nebolo... Chýbal mi vo všedných dňoch i pri výnimočných príležitostiach. Chýbal mi v detstve i v dospievaní. A chýba mi doteraz.

A ak sa spýtate, ako sa žije jedinému priamemu potomkovi s týmto slávnym menom, tak vám úprimne poviem, že to nikdy nebolo a nie je jednoduché a vôbec nie ľahké. Ocítate sa bez vlastného pričinenia

v zornom poli aj takých ľudí, ktorí by si vás inak ani nevšimli. Hodnotia vás a posudzujú oveľa prísnejšie ako ostatných vašich rovesníkov. Málokedy vám odpustia zlyhanie, ba aj len zakolísanie, a často prísny okom sledujú aj vaše najšukromnejšie súkromie.

Hovorí sa, že zdediť slávne meno nie je výsada, ale záväzok. Potvrdzujú to aj moje celoživotné skúsenosti a niektoré sú veľmi trpké až nepríjemné. Aj v mojom živote bolo obdobie, keď som sa nevedela rozhodnúť, ba bola som plná pochybností o sebe samej, že som azda žiadne gény po otcovi nepodedila. A tak som sa v liste vyžalovala priateľovi a spolubojovníkovi môjho otca. Odpovedal promptne a veľmi vtípne: „Tím se netrap! Orel přece vrabce nesplodí!“

Rada spomínam na vzácné chvíle, keď som pre svojho otca z rúk prezidentov preberala vysoké štátne vyznamenania „in memoriam“, na stretnutia s významnými a zaujímavými ľuďmi... Ale na stretnutie s drobnou ženičkou v myjavskom kroji pri pamätníku SNP na Rohu nikdy nezabudnem. „Hádám len vy nie ste tá Milošova Zorka? Keby ste vedeli, ako o vás, o svojom ma-

Vlavo Zora Uhrová, manželka Anna Uhrová a vnuk Ivan.

lom dievčatku krásne rozprával! Musel vás mať veľmi rád! Ja som si celý život priala stretnúť sa s vami. A takáto náhoda sa stala.“

V rokoch 1953-56 som 6. až 8. ročník absolvovala na ZŠ v Lubine. Som hrdá, že časť svojich koreňov mám v tejto obci. Nejednu raz sa mi prihovárali pre mňa vtedy neznámi ľudia a rozprávali mi o otcovi. Sotva by som sa to inak dozvedela. Hlavne si však tieto roky cením preto, lebo vtedajšia skromná lubinská škola bola našou univerzitou národovectva a vlastenectva. Nikdy predtým a ani potom – ani ako žiačka, ani ako učiteľka – som sa v žiadnej školskej inštitúcii už nestretla s čímsi podobným. Nesmierne si to vážim.

Mne sa v živote nepošťastilo uskutočniť nič, na čo by mo-

hol byť môj otec na mňa hrdý. Ale vždy som sa usilovala žiť tak, aby sa za mňa nemusel hanbiť, keby žil, a aby bol so mnou vždy spokojný. U neho by to nebolo málo.

Vtedy, na seminári, venovanom nedožitému 100. výročiu narodenia kpt. Miloša Uhra, sme boli týmto emotívnym príhovorom veľmi dojatí. Odvtedy ho opatrujem ako vzácnu spomienku na život dvoch výnimočných ľudí, otca i dcéry Uhrových. Čítam ho vždy znova a znova, keď si prezerám bohatú fotodokumentáciu o povstaní v našom kraji. A tak pri 75. výročí cetunského boja, aspoň v skrátenej forme, ho predkladám vnímavým čitateľom. Je zamyslením a či spomienkou na osudovú kapitolu zo života jednej rodiny.

Olga Hrabovská

V rodinných kronikách patrí miesto aj odbojárom

V archíve ÚR SZPB sa nachádzajú tisíce hrdinských i tragických príbehov účastníkov odboja, príslušníkov zahraničných armád, partizánov, väzňov koncentračných táborov z obdobia 2. svetovej vojny.

Mnohé z nich ako by odvíjal čas, zostávajú popísané na zažltnutých papieroch. Dajú sa však oprášiť z rokov zabudnutia prostredníctvom potomkov, ktorým zostali aspoň útržkovité spomienky na svojich predkov. Aj v našom časopise Bojovník sa objavujú dosiaľ nepoznané životné osudy obyčajných ľudí z čias fašistickej okupácie, ktoré môžu byť súčasťou vytváraných rodinných kroník pomocou populárnej internetovej sociálnej siete MyHeritage. Toto je ideálny spôsob, ako u mladých ľudí zachovať cez osudy konkrétnych členov rodiny všeobecnú úctu k heroickému boju našich predkov za slobodný život v mieri.

V našom zväzovom archíve a v knižnici na Štúrovej ulici 8 v Bratislave je možné získať cenné informácie. V príľahlej trvalej expozícii s názvom *Za slobodu* možno vidieť množstvo dokumentov, artefaktov, ktoré prezentujú národné povedomie a s tým spojené hnutie slovenských buditeľov od roku 1848, počas tuhej maďarizácie i pokrokové národné a protifašistické tradície. Je chvályhodné, že k návštevníkom patria nielen členovia SZPB z rôznych krajov Slovenska,

ale tiež žiaci, študenti aj individuálni záujemci.

Prišli aj dve „bádateľky“ po koreňoch svojho učiteľského rodu z Prahy a Banskej Bystrice. Pravnučka učiteľa Štefana Matulaya Zuzana Müllerová spolu s jeho vnučkou Jankou Matulayovou sa rozhodli bližšie spoznať miesta života svojich predkov v kraji pod Malými Karpatami. V Šenkviaciach miestny kronikár Martin Lukáč im ukázal mnoho fotografií a dokumentov o škole, učiteľskom byte, pôsobení rodičov Štefana v 19. storočí v Šenkviaciach. Tam sa im narodil Štefan, ktorý po štúdiách pôsobil v rokoch 1897 až 1927 v Báhoni ako správca školy a organista. Venoval sa výchove detí v národnom duchu a bol poručníkom Bratislavskej sirotskej stolice.

Z oboch dedín si odniesli cenné poznatky, obohatené ešte z návštevy expozície *Za slobodu*, kde ich s podrobným výkladom sprevádzal jej zakladateľ Ladislav Skrak. Okrem opisu udalostí z rokov pôsobenia Štefana Matulaya nadviazal na odboj v 2. svetovej vojne, vznik i súčasnú činnosť Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov. Máme názorný príklad ako skĺbiť aktivity jednotlivcov pri zostavovaní rodokmeňov s podnetmi z archívov pre zachovanie spomienok na obdobie neľahkých zápasov za našu slobodu.

Milan Bušo

Spomienka staršinu Romana Sergejeviča Ključevského z bojov v júli 1941 Ako ma zachránila nemecká hymna

Roman Sergejevič, ktorý bol príslušníkom špeciálnej ženijnej jednotky, tvrdí, že najťažšie mu vtedy padlo vyhadzovať do vzduchu železnice, mosty a mínovať objekty, pretože sa tým nielen sťažoval postup nepriateľa, ale aj návrat svojich vojsk, ktoré nestihli normálne ustúpiť.

– Ale inak sa nedalo, taká bola naša úloha, spomína.

– Jedného dňa sme most vyhodili Nemcom priamo pred nosom. Nasadli sme do áut a poďme ho preč. Lenže Nemci nás okamžite prikryli mínometmi. A vzápätí nás začali bombardovať. Naš vojenský nákladiak ZIS to schytil kompletne a rozmetalo ho na cmpr-campr. Aj s vojakmi, ktorí už boli nasadnutí na korbe.

My s kamarátom Slávkom Kožuchovom sme nestihli k nemu dobehnúť a nastúpiť a tak sme prežili. Lenže Nemci, presnejšie ich prieskumné jednotky, už boli aj na našom brehu a tak sme narazili na piatich.

– Halt! Začali nás prehľadávať. Pozerali si naše červenoarmejské preukazy a rehotali sa. Pritom sa pýtali: – Rusíš komisar? A znova sa rehotali. V prvých dňoch vojny si nás takmer vôbec nevážili. Lenže my sme im na to, že pravá vojna ich ešte len čaká. Ako aj bolo, už o dva týždne sa umývali v krvi. Vtedy nám však, našťastie, nerozumeli.

– Čo bolo ďalej? Štyria sa pustili po svojom a jedného nechali pri nás. Asi, aby nás zaviedol niekam do kríkov a tam zastrelil. Lebo to aj robil.

Keď nás dovedol k lesu, urobil som čosi, čoby som ani sám od seba nečakal. Na plné hrdlo som spustil slová nemeckej hymny: „Deutschland, Deutschland über alles...“

Nemec spustil samopal a od prekvapenia otvoril ústa. Asi mu hlavou preblesklo, že odkiaľ títo divosi vedia jeho hymnu? Samozrejme, že nemohol vedieť, že pochádzam z leningradskej pedagogickej rodiny a moja mama navyše bola učiteľkou nemčiny.

Toto jeho prekvapenie okamžite využil Slávo. Kým Nemec gúľal očami, strhol ho k zemi, kde sme ho aj...

Potom sme sa dlho túlili lesom...

S využitím youtube.com z 15. 8. 2019

M. Maniak: Identifikovaní sú ďalší vojaci

Počas oslobodzovania koncom januára 1945 padlo pod Vysokými Tatrami a v Zamagurí mnoho sovietskych vojakov. Iní zomreli v najbližších ďalších dňoch a týždňoch na následky zranení alebo rôznych chorôb. Identifikovať sa podarilo iba jednu tretinu z celkového počtu padlých. Ostatní zostali pochovaní ako neznámi hrdinovia.

Za posledné tri roky sa mi podarilo identifikovať niekoľko desiatok padlých vojakov, najmä príslušníkov Červenej armády. Aj tento rok, **pri príležitosti 75. výročia oslobodenia, prinášam čitateľom Bojovníka mená ďalších neznámych padlých. Počas bádania v archívnych dokumentoch koncom roka 2019 sa mi podarilo zistiť mená 12 neznámych červenoarmejcov, 1 nemeckého vojaka, doplniť a upraviť údaje 5 červenoarmejcov, ktoré boli neúplné alebo nepresné. Okrem toho som zistil aj mená dvoch sovietskych partizánov.**

Po oslobodení okresu Stará Ľubovňa pokračovali jednotky 1. gardovej armády v oslobodzovaní obcí v smere na Spišskú Starú Ves. Keďže nemecká armáda v tomto priestore vybudovala silné obranné postavenie, mali útočiace jednotky veľké straty. V bojoch o Červený Kláštor (v roku 1945 niesla obec názov Nižné Šváby) padli 6 príslušníci Červenej armády. Ich mená doteraz nikto ani len netušil. V apríli 1946 bola uskutočnená exhumácia padlých vojakov Červenej armády pochovaných na území okresov Poprad, Kežmarok a Spišská Stará Ves. Z okresu Spišská Stará Ves bolo exhumovaných 13 sovietskych vojakov. Identifikovaní boli iba 3, ostatní boli evidovaní ako neznámi. V samotnej Spiš-

skej Starej Vsi boli pochovaní 4, v Červenom Kláštore 6, vo Veľkej Lesnej 2 a vo Veľkom Lipníku 4 (v poslednej obci som zistil identitu všetkých).

Tu sa však počty rozchádzajú. Obce Veľký Lipník a Veľká Lesná patrili až do roku 1960 do okresu Spišská Stará Ves. Takže keď v roku 1946 prebehla exhumácia padlých, prečo bolo exhumovaných iba 13 padlých vojakov Červenej armády? Kde skončili telesné pozostatky ostatných?

V Centrálnom archíve Ministerstva obrany RF som zistil, že v Červenom Kláštore padli v dňoch 25. a 26. januára 1945: gardový voj. **Jakov Ivanovič ČUCHLEB** (narodený v roku 1906 v Červanevke, Ukrajina), voj. **Vasilij Ivanovič KOROSTEL** (narodený v roku 1925 v Lukove, Ukrajina), gardový voj. **Georgij Vasilievič MEDYNICYN** (narodený v roku 1911 v Kosine, Ukrajina), gardový serž. **Michail Pontelevič MOROZ** (narodený v roku 1924 v Krivom Ozere, Ukrajina), gardový voj. **Petr Josipovič PETROVSKIJ** (narodený v roku 1911 v Drogo-myšeli, Ukrajina) a gardový voj. **Michail Mitrofanovič PLOŠCINSKIJ** (narodený v roku 1904 v Ivankovci, Ukrajina).

Piaty z týchto padlých boli pochovaní na miestnom cintoríne a jeden samostatne na južnom okraji obce. Po exhumácii boli pochovaní na Verejnom

cintoríne v Košiciach, kde bol zriadený ústredný cintorín padlých sovietskych vojakov. V Červenom Kláštore boli pochovaní aj 7 nemeckí vojaci, ktorí boli po vojne taktiež exhumovaní. Ich identitu sa mi nepodarilo zistiť.

Na cintoríne vo Vernári sa nachádza spoločný hrob padlých povstalcov, ktorí padli počas SNP v okolí obce. Sú v ňom pochovaní povstaleckí vojaci – príslušníci 1. čs. armády na Slovensku. V Centrálnom archíve MO RF som našiel záznam, že 20. októbra 1944 pri Vernári padol aj partizán – vojak Červenej armády **I. BUCHARIN** (narodený 8. januára 1923). Ďalšie údaje o ňom nie sú známe. V obci Vernár o tomto padlom partizánovi vôbec nevedeli.

Dňa 27. októbra 1944 padlo počas prestrelky v obci Lendak 13 partizánov. Boli to príslušníci partizánskeho oddielu Belov-Kovalenko a skupín mjr. Morozova a mjr. Volkova. V roku 1945 sa podarilo identifikovať 11 sovietskych a 1 čs. partizána. Trinásť z nich zostal na 75 rokov pochovaný ako neznámy.

V Centrálnom archíve MO RF som zistil, že v boji v Lendaku padol dňa 27. októbra 1944 aj **Pavel Kapitonič KOTEJČUK** (narodený v roku 1925 v meste Susk, Ukrajina). 24. januára 1945 padol v Tatranskej Lomnici (zrejme v boji s partizánmi) nemecký vojak – príslušník Gebirgs-Jäger-Regimentu 31-ročný obergefreiter **Jozef MÜHLBERGER**. Miesto pochovania, ani ďalšie údaje o ňom, sa mi nepodarilo zistiť.

Marcel Maniak

Americká rozviedka zverejnila archívne údaje o Banderovi

CIA po 2. sv. vojne zhromažďovala a systematizovala údaje z rôznych zdrojov o ukrajinských nacionalistoch a o ich vodcovi **Stepanovi Banderovi**, o. i., o vzťahu verejnosti, médií a rôznych politických síl.

Svedčí o tom na webe zverejnená správa, ktorá obsahuje preklad článku z ruského emigrantského menševického časopisu Socialističeskij vestnik z roku 1951. Správa pod titulkom „Stepan Bandera a ukrajinský štát v roku 1941“ stručne informuje o činnosti ukrajinských nacionalistov a nimi spáchaných zločinov. „30. júna 1941 ukrajinský fašista a profesionálny Hitlerov agent **Stepan Bandera** (agentúrne krycie meno Konzul 2) vyhlásil vo Lvove obnovenie štátu Západná Ukrajina,“ uvádza dokument. Autor podotýka, že počas piatich týždňov existencie Banderovho „štátu“ bolo zavraždených 5 tisíc

Ukrajincov, 15 tisíc Židov a niekoľko tisíc Poliakov. Podpis pod týmto dokumentom potvrdzuje, že bol odtajnený v súlade so zákonom o odhaľovaní nacistických vojnových zločincov. Na zverejnené údaje reagovalo ruské ministerstvo zahraničia

Jeho hovorkyňa Marie Zacharova pri komentári odtajnených archívnych dokumentov americkej rozviedky o **Stepanovi Banderovi** vyhlásila, že hrdinom súčasnej Ukrajiny je profesionálny Hitlerov agent, nacistička a zločinec.

„Koľkokrát sme o tom hovorili pred publikáciou týchto materiálov, koľkokrát ukrajinskí zástupcovia cynicky a drzo popierali očividné veci! Čo sa ešte na našej planéte musí stať, aby ľudia prestali prekrucovať dejiny, urážať pamiatku svojich predkov a zdravý rozum?“ napísala Zacharova na svojej stránke na Facebooku.

Podľa ac24.cz, 24. 1. 2020

Prof. Avineri: Poľsko bolo partnerom Hitlera v jeho agresii

Izraelský politológ a filozof prof. **Shlomo Avineri** v denníku „Haaretz“ uviedol, že „Poľsko nebolo spojencom Hitlera, ale partnerom v jeho agresii“.

Takto hodnotí obsadenie českého Tešínska Poliakmi v roku 1938. Je to „špinavá škvrna na poľskej politike,“ konštatoval.

Profesor tiež hovorí, že poľský konšpiračný štát, ktorý pôsobil pod vedením emigračnej vlády v Londýne, nevedel proti Nemcom významnejšie operácie odporu. Podzemná Zemská armáda (Armija Krajowa) podľa neho nepodporila Židov počas povstania vo varšavskom gete v roku 1943. Poľská konšpirácia vraj vystúpila až vtedy, keď sa Červená armáda blížila k Varšave. Dôvodom bola snaha Poliakov o oslobodenie hlavného mesta, nechceli pripustiť túto rolu sovietskym vojakom.

Profesor Avineri sa jednoznačne vyjadril, že neexistujú žiadne pochybnosti o úlohe Sovietskeho zväzu pri porážke nacistického Nemecka. Vyslovil sa aj k Paktu Ribbentrop-Molotov, ktorý viedol k dvojakej agresii proti Poľsku, treba sa však na to pozeráť v širšom kontexte a taktiež v súvislostiach s predvojnovou politikou Poľska.

Parlamentnílisty.cz, 16. 2. 2020

Stisk rúk poľského maršala **Edwarda Rydz-Śmigłyho** a nemeckého ataše v Poľsku **plukovníka Bogislava von Studnitsza** v Deň nezávislosti vo Varšave 11. novembra 1938 na prehliadke, ktorá sa konala ako oslava októbrového obsadenia českého Tešínska.

Viete, že...?

...podľa ústredného denníka 1. československého zboru v ZSSR „Za svobodné Československo“ z 9. mája 1945 bol za sviatok víťazstva vyhlásený nie 8., ale 9. máj?

Tento prapôvodný prameň pritom oznamuje, že 9. máj bol za sviatok víťazstva „vyhlásený všetkými spojeneckými štátmi“!!!

Čo to teda vlastne oslavujeme 8. mája? Jednoznačne len podpis bezpodmienečnej kapitulácie! Pretože **Dňom víťazstva** nad fašizmom sa podľa spojeneckých štátov stal až 9. máj 1945.

...na druhý deň po opätovnom dobytí **L. Mikuláša Nemcami** (v priebehu noci z 10. na 11. marec 1945) prišiel do **L. Mikuláša** podpredseda vlády a minister vnútra **SR Alexander Mach**?

Najsôr vraj zorganizoval (podľa knihy Víťazné salvy) „očitých svedkov boľševických zverstiev“ a potom „celý mesiac chodil po okupovanej časti Slovenska a vystupoval na „manifestáciách“ so štvavými rečami“.

...jedným z veliteľov partizánskych práporov vo francúzskom hnutí odporu (makisti) bol 22-ročný sovietsky poručík?

Bol to **Vasilij Porik**, ktorý sa ako jediný stal Hrdinom ZSSR za účasť v bojoch hnutia odporu vo Francúzsku.

...vojna v Iraku stála USA doposiaľ 2 bilióny dolárov?

Uviedla to profesorka **Neta C. Crawfordová** na stránke Defence One s tým, že celkové výdaje na vojny USA vedené po 11. 9. 2001, dosiahli už 6,4 biliónov USD, vrátane spresnenia, že starostlivosť o vojnových veteránov stála 437 miliárd USD.

...lekári z odblokovaného Leningradu zachraňovali životy väzňom **Auschwitzu-Birkenau**?

Lekári z Leningradu liečili zachránených väzňov koncentračného tábora **Auschwitz-Birkenau**, čím sa podarilo znížiť ich úmrtnosť, uviedol 27. 1. 2020 riaditeľ fondu „Historická pamäť“ **Alexander Djukov**.

...keď v roku 1863 prebieha občianska vojna v USA, prezident Severoamerických spojených štátov **Abrahám Lincoln** požiadal ruského cára **Alexandra II.** o záchranu rodiacej sa americkej demokracie?

Angličania vtedy vyslali do Ameriky eskadru, aby Južania mohli odolať Severanom. **Alexander II.** podpisuje súhlas s vyslaním dvoch krížnikových eskadriér – jednu do Atlantického a jednu do Tichého oceánu. V septembri lode kontradmiraľa **Lesovského** priplávali do New Yorku. V októbri eskadra kontraadmiraľa **Popova** dorazila do San Francisca. Keď Angličania videli Rusov, okamžite otáčali svoje lode.

Rusko vtedy v podstate zachránilo Ameriku, nakoľko Angličania podporovali južnú Konfederáciu. USA však na to, zrejme, dávno zabudli.

V roku 1912 významný ruský rozviedčík a analytik, plukovník generálneho štábu **Alexej Jefimovič Vandam** napísal, že nie je dobré mať Anglosasa za nepriateľa, no nedaj boh byť jeho priateľom. A dodal, že horšie ako byť s Anglosasom vo vojne, je byť s ním v priateľstve.

...pri nedávnom výročí oslobodenia koncentračného tábora **Auschwitz-Birkenau** sa **V. Putin** zdôveril s údajom, ktorý ho vraj absolútne „vykoľajil“?

„Len nedávno som v dokumentoch objavil fakt, ktorý ma úplne vykoľajil. Leningradčania za tri roky blokády poslali na front 144 ton krvi.“

A. Mikundová a – r –

• **Banská Bystrica – Radvaň:** Pavol Barth 86 a Elena Števíčková 81 rokov.

• **Banská Bystrica – Rudlová:** Jakub Gajdošík 35 rokov.

• **Banská Bystrica – Stred:** Vilma Barancová 80 rokov.

• **Banská Bystrica, Tr. SNP:** Jolana Uramová 83 rokov.

• **Banská Bystrica, Jána Rýsa, Tr. SNP:** Božena Kapustová 82, Viliam Buran 70 a Emília Uhrínová 65 rokov.

• **Bardejov 1:** Jozef Lukáč 100 a Renáta Klimeková 50 rokov.

• **Bardejov 2:** Anna Kazimirová 87, Anna Hersteková 70 a Ľuboš Majda 55 rokov.

• **Bardejov 3:** Anna Kendrová 93, Aladár Kunst 90, Marta Demjanovičová 84, PhDr. Andrej Fedor 70, MUDr. Peter Prokopovič 65 a Ľudmila Šoltysová 60 rokov.

• **Bardejov 4:** Anna Adamuščinová 84 a Mária Krastochvilová 70 rokov.

• **Belá – Dulice:** Marta Kucháriková 93 a Peter Havran 70 rokov.

• **Bojnice:** Jolana Hraňová 84 a Ing. Rastislav Lauko 80 rokov.

• **Bratislava 3:** Petronela Pavlíková 86 rokov.

• **Brezno:** Mária Škultétyová 91, Mgr. Štefan Giertl 91 a Karol Havlíček 90 rokov.

• **Cetuna:** Milan Slávik 88 rokov.

• **Čaňa:** Ladislav Rusnák 85 rokov.

• **Čierny Potok:** Marek Erdósi 40 rokov.

• **Dolný Kubín:** Jana Vaceková 60 rokov.

• **Harmanec:** Ján Petrán 75 a Aurel Retka 65 rokov.

• **Hažlín:** Ondrej Surgent 65 rokov.

• **Hniezdne:** Katarína Živčáková 70 rokov.

• **Hrachovo:** Elena Sirotiaková 80 a Elena Vetráková 65 rokov.

• **Chmeľová:** Jozef Goc 94 a Mikuláš Varian 84 rokov.

• **Jarabina:** Anna Derevjaníková 70 rokov.

• **Kežmarok:** Anna Ihnačáková 95, Anna Orinčáková 94 a Helena Poláková 70 rokov.

• **Kobeliarovo:** Mária Cangárová a Zuzana Kováčová 90 rokov.

• **Kolačno:** Jozef Beliansky 83, Ing. Jozef Chochula a Jozef Beliansky 70 rokov.

• **Košice – Juh:** Ján Kočán 96 rokov.

• **Košice – KVP:** Božena Košková 90 rokov.

• **Košice – Sever:** Šarlota Lošáková 80 rokov.

• **Kráľovský Chlmec:** Oľga Antalíková 70 rokov.

• **Kremnica:** Igor Bohuš 55 rokov.

• **Križ:** Magdaléna Pardusová 55 rokov.

• **Kurov:** Štefan Molčan 75 a Mária Špirková 60 rokov.

• **Kysta:** Ján Mitinko 70 rokov.

• **Lehota pod Vtáčnikom:** Jozef Gašparovič 95 rokov.

• **Lenártov:** Helena Beňová 75 rokov.

• **Lipovec:** PhDr. Jozef Mada 55 rokov.

• **Medzilaborce:** Michal Varchola 82, Jozef Jalč 70 a Gabriela Kucerová 60 rokov.

• **Mikulášová:** Peter Rusniák 60 rokov.

• **Nitra:** Bc. Viera Krajčová 55 a Elena Godavcová 40 rokov.

• **Nitra – Horné mesto:** Stanislav Zabák 65 rokov.

• **Nové Mesto nad Váhom, gen. Institorisa:** Mária Lovásová 85, Ján Kobelovský 82, Božena Štukovská 80 a Anna Miková 75 rokov.

• **Novosad:** Dana Kseňáková 35 rokov.

• **Očová, gen. Pivolusku:** Ondrej Bažik 80, Anna Prítulová 75 a Dušan Pivoluska 70 rokov.

• **Piešťany:** Jozefína Chebeňová 92 rokov.

• **Prievidza:** Milada Čajková 93 a Štefánia Pedjačová 83 rokov.

• **Prievidza pri HNB:** Katarína Šaálová 40 rokov.

• **Revúca, gen. Viesta:** Zuzana Profantová 96, Mária Cimbališová a Mária Fráková 87, Mgr. Vincent Blanár 86, Amália Sabová 85, Gejza Szekely, Mária Sepešiová a Jozef Baláž 75, Ján Klimo a Hanka Jurštáková 70, Irena Kováčová 65, Katarína Štrbjanová 55 a Beata Mikšíková 45 rokov.

• **Rimavská Sobota 2:** plk. Ladislav Sládek 92 a Mgr. Štefan Králik 85 rokov.

• **Sečovce 1:** Emília Šintajová 70 a Marta Maková 65 rokov.

• **Sliač:** Alexander Majtán 85 rokov.

• **Spišská Nová Ves:** Jozef

Dovala 80 a Helena Geletková 60 rokov.

• **Stará Lubovňa:** Mária Čekanová 65 a Miroslav Ferčák 70 rokov.

• **Streda nad Bodrogom:** Edita Kalmanová 70 rokov.

• **Sučany:** Anna Holigová 95 a Žofia Margentínová 87 rokov.

• **Svit:** Janka Mrázová 65 rokov.

• **Šambron:** Ján Hricko 82 rokov.

• **Špania Dolina:** Ján Beňo 86, Emanuel Bulla 84, Milan Lačný 80, Daniel Chorváth 55 a Jana Majerová 50 rokov.

• **Trebišov 2:** Mgr. Jozef Urban 35 rokov.

• **Trebišov 3:** Ján Čintala 95 rokov.

• **Trenčín 1:** Edita Cvachová 95, Augustína Kuricová 93, Ing. Jozef Mikloš 90, Pavel Malík 81, Mária Fabová 75 a Jozefína Barteková 70 rokov.

• **Zemplínska Teplica:** Jozef Lukáč 55 rokov.

• **Zlatá Baňa – Sekčov:** Margita Galová 90 a Tomáš Kožár 40 rokov.

• **Zlatý Potok – Zvolen:** Oľga Vaculová 85 a Nadežda Zárecká 81 rokov.

• **Zvolen – Centrum 1:** Jozef Kulich 92 a Miroslav Matuščák 55 rokov.

• **Zvolenská Slatina:** Mária Murínová 81 rokov.

• **Želiezovce:** Michal Hangya 75 rokov.

• **Žiar nad Hronom:** Božena Mižúrová 83 rokov.

Jubilantom srdečne blahoželáme.

Gratulácia do Lukovišť

Dňa 17. marca 2020 sa 80 rokov dožíva dlhoročný a najstarší člen ZO SZPB v Lukovištiach Ján Šulko Dovala.

K týmto narodeninám mu blahoželáme a prajeme pri dobrom zdraví ešte veľa šťastných a spokojných chvíľ medzi nami.

Jozef Mitter, predseda ZO SZPB Lukovišta

Jubilantka Maša

Takto ju v Dukelskom múzeu, neskôr vo Vojenskom múzeu vo Svidníku, oslovovali bývalí múzejníci a takto ju aj teraz oslovujú členovia ZO SZPB vo Svidníku.

V múzeu Maša Gajdošová ako lektorka odpracovala 34 rokov. Denne sa tu stretávala s mnohými návštevníkmi z rôznych európskych i zámorských štátov. Oboznamovala ich s históriou protifašistického odboja v 2. sv. vojne, s osobitným zameraním na Karpatsko-dukliansku operáciu a podduklianský región. Úzko spolupracovala so školami, osobitne so školskou mládežou, ktorú nabádala k úcte k priamym účastníkom odboja, pričom vyzdvihovala ich vlastenectvo. Zostala verná tradíciám protifašistického odboja a v tom-

to duchu pôsobila na návštevníkov historickej Dukly.

Vo svojich názoroch presadzovala duch spravodlivosti v odboji, čo pramenilo z jej rodinného prostredia, lebo jej otec bol účastníkom Čerťazníansko-haburskej vzbury v roku 1935. Bolo to jej krédo, ku ktorému sa hlásila.

V súčasnosti je Maša aktívnou členkou výboru ZO SZPB vo Svidníku, ktorá je najväčšia v oblastnej organizácii. Pravidelne sa zúčastňuje podujatí, súvisiacich s odbojovou činnosťou v 2. sv. vojne.

Za jej dlhoročnú propagáciu našich odbojových dejín

v 2. sv. vojne bola jej na návrh Oblastného výboru SZPB vo Svidníku udelená medaila M. R. Štefánika III. stupňa. Medailu jej pri 70. narodeninách odovzdal predseda OblV SZPB Jozef Rodák za prítomnosti členov predsedníctva.

Jubilantka, mnoga leta živijó...

- JR -

Zomrel nám hrdina od L. Mikuláša

V Bojovníkovi č. 2/2020 sme gratulovali bývalému príslušníkovi 1. čs. armádneho zboru v ZSSR Jánovi Jurčišimovi z Varginca pri príležitosti jeho 95. narodenín, ktorých sa dožil 17. decembra 2019.

Dnes, žiaľ, so smútkom oznamujeme, že priamy účastník boja s nemeckým nacizmom Ján Jurčišin nás opustil v nedeľu 23. februára 2020. Na poslednej ceste sa s ním boli v utorok 25. februára rozlúčiť členovia oblastného výboru SZPB vo Svidníku na čele s predsedom Jozefom Rodákom.

Ján Jurčišin vstúpil do 1. čs. armádneho zboru v ZSSR v čase, keď sa zastavil na rieke Ondava. Už 19. 1. 1945 sa zapojil do oslobodzovania Svidníka, potom jeho bojová cesta viedla cez Bardejov, Poprad a zastavila sa pri L. Mikuláši. Tu sa ako protitankový delostrelec zúčastnil osobitne ťažkých bojov v Okoličnom o výšinu Háj.

Bojovú cestu Ján Jurčišin ukončil v Hrušove na Mora-

ve. Odtiaľ sa jeho jednotka presunula do Prahy, kde 17. mája 1945 pochodovala na prehládke víťazov.

Ján Jurčišin bol po celý život verný protifašistickému odboju a ako člen SZPB aktívne praco-

val v rôznych zväzových funkciách. Bol dlhoročným členom predsedníctva Oblastného výboru SZPB vo Svidníku. Zúčastňoval sa rôznych besied so školskou mládežou. Bol nositeľom takmer 30 domácich a zahraničných vyznamenaní.

Odpočívajte spánkom hrdinov Ján Jurčišin!

- r -

Pri 95. jubileu ÚR SZPB udelila Jánovi Jurčišimovi medailu Za obetavú prácu pre SZPB II. stupňa. Ocenenie mu odovzdal predseda OblV SZPB vo Svidníku Jozef Rodák v prítomnosti členov jeho predsedníctva.

Navždy sme sa rozlúčili

- **Belá – Dulice:** s 85-ročným Milanom Kováčikom.
- **Bratislava 29:** so 78-ročnou Ľudmilou Rychlou.
- **Sečovce 2:** s 94-ročnou Veronou Novákovou.
- **Trenčín 1:** s 88-ročnou

Magdalénou Babiakovou.

- **Zemianske Kostolany:** so 65-ročnou Katarínou Mojžišovou.

Češť ich nehynúcej pamiatke!

Ocenenie umelca protifašistického odboja

Podpredseda Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov Juraj Drotár odovzdal 15. februára v Lietavskej Lúčke Medailu kapitána Jána Nálepku akademickému maliarovi Štefanovi Pelikánovi pri príležitosti jeho 85. narodenín. ÚR SZPB medailou ocenila majstrov celoživotný umelecký prínos k podpore historického povedomia o protifašistickom odboji v období 2. sv. vojny.

Akademický sochár Štefan Pelikán sa narodil 16. februára 1935 v Lietavskej Lúčke. Už v horárni svojho deda mal možnosť stretávať sa s partizánmi, ktorých neskôr stvárňoval prostredníctvom svojich sôch, plastík či maľieb. Na podnet svojho otca venoval vo svojej tvorbe mimoriadnu pozornosť francúzskym partizánom bojujúcim cez SNP na Slovensku. Napríklad výstava jeho obrazov Na večnú slá-

vu synov Francúzska sa konala na radnici francúzskeho mesta Roscoff (1992), v Múzeu bretónskeho odboja v meste Saint Marcel (1998), v bretónskom meste Malestroit (2006), na zámku v Ostrave-Porube (2005), ako aj v Múzeu SNP v Banskej Bystrici (1981 a 1991), v Turčianskych Tepliciach (1991), v Bytči (1994), v Rajeckých Tepliciach (1994), v Lietavskej Lúčke (2002), v Turčianskych Tep-

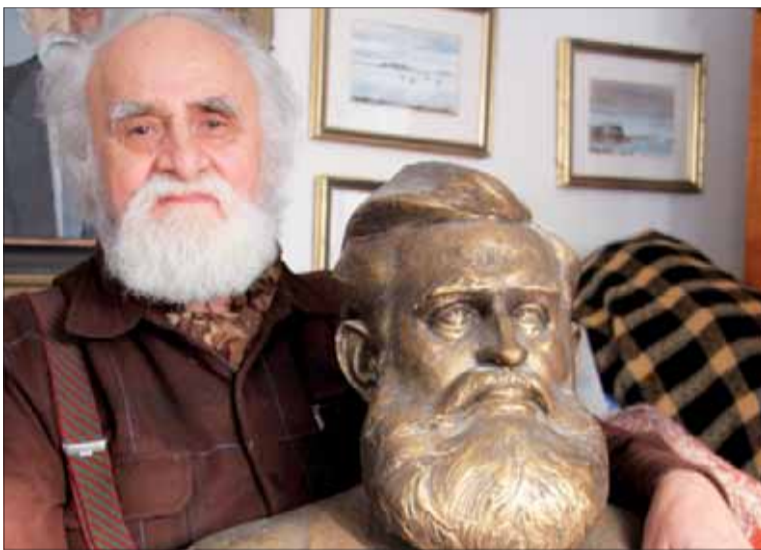
liciach (2002), na Strečnianskom hrade (2004), v Kultúrnom a metodickom centre Ozbrojených síl SR v Trenčíne (2005), vo Vrútkach (2005) a v ďalších mestách. Štefan Pelikán je aj autor Pamätníka SNP v Lietavskej Lúčke (1974), Pamätníka oslobodenia v Zliechove (1985), či pamätníka plukovníka Georgesa Barazera de Lannuriena vo francúzskom Meudone pri Paríži (1995). Jeho reliéf z tepanej medi stvárňujúci maršala Rodiona Jakovleviča Malinovského, veliteľa 2. ukrajinského frontu, je inštalovaný na budove kde sídlil jeho štáb v Tornali (2011). V obci Malá Čierna pri Rajci je osadená Pelikánom vytvorená pamätná tabuľa na počesť francúzskeho partizána Louisa Crosa (2008), na železničnej stanici v Galante je umiestnená bronzová busta francúzskeho plukovníka Michela Bourel De

La Ronciera (2004), organizátora ilegálnych prechodov a protifašistického bojovníka, ktorý bol 4. septembra 1944 v Galante ťažko zranený a väznený. A diel s protifašistickým nábojom vytvoril ešte oveľa viac. Tým ostatným je medený reliéf a pamätná tabuľa s pamätníkom na počesť povstaleckého vojaka Jána Hrušku a partizánky Paraskovje Šovčokovovej, ktorí boli umučení gestapom 12. 12. 1944 v Kremnici, odhalili v Turčianskych Tepliciach 25. novembra 2019.

Spomenúť treba aj hrdinu protifašistického odboja Jozefa Gabčíka, ktorého prvý raz stvárnil ešte počas štúdií na prestížnej Akadémii výtvarných umení v Prahe (1951–1955), pričom školu kvôli tomu takmer nedoštudoval. V období vykonštruovaných procesov s „rozvratnou skupinou buržoáznych nacionalistov na Slovensku“

a popierania zásluh hrdinov západného odboja to bolo vnímané ako politická provokácia. Aj keď sa mu napokon doštudovať podarilo, bol vtedajším režimom vnímaný ako nedôveryhodný a ostrakizovaný. Mimoriadne nadaný žiak výborných výtvarníkov, akými boli Jan Lauda, Max Švabinský či Otakar Španiel, sa musel stiahnuť späť do rodiska a istý čas sa živil napríklad aranžovaním výkladov, respektíve sakrálnou tvorbou. Vnútorne však ostal slobodný a hoci sa nikdy netváril ako disident, jeho cesta k naozajstnej slobodnej tvorbe sa naplno otvorila až po roku 1989. Pelikánovo dielo je o to obdivuhodnejšie. Napríklad, čo sa týka jeho „osudového“ Jozefa Gabčíka, jeho pomník a Pelikánom vytvorená busta stoja od roku 2002 pred 5. plukom špeciálneho určenia v Žiline.

Text: P. Vičko, foto: Juraj Dúbravka

Štefan Pelikán si spomína, ako cez SNP sedel na kolenách partizánskeho veliteľa Konstantina Karpoviča Popova. Po vojne sa viackrát stretli a keď majster vymodeloval Popovovu bustu, vymenili si úlohy...

Žilinskí študenti o fotografke M. Robinsonovej

Dokumentárny film Mareka Šulíka o životnej ceste žilinskej fotografky Magdalény Robinsonovej vo februári premietali na viacerých stredných školách v Žiline. Vzdelávaciu aktivitu organizovalo Krajské kultúrne stredisko v Žiline.

„Film rozpráva príbeh žilinskej fotograf-

ky, ktorá počas ľudáckeho slovenského štátu stratila svojich rodičov a prežila utrpenie koncentračných táborov,“ priblížil riaditeľ KrKS Peter Ničík. Okrem Hotelovej akadémie v Žiline, dokument vo februári bol premietnutý na súkromnej škole umeleckého priemyslu, strednej priemy-

selnej škole stavebnej a napokon aj v Makovického dome. Podujatie z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

Magdaléna Robinsonová patrí k zakladateľskej generácii slovenskej fotografie po 2. sv. vojne. V jej tvorbe sa zrkadlia hrôzy vojny, ktoré ju kruto zasiah-

li prenasledovaním z rasových dôvodov. Prešla niekoľkými koncentračnými tábormi (Auschwitz, Gross Rosen, Buchenwald a Bergen-Belsen), ktoré hlboko ovplyvnili jej celoživotnú tvorbu. Začiatkom 50. rokov sa vrátila na Slovensko a začlenila sa do umeleckého kolektívu ako prvá profesionálna fotografka Bratislavy.

Podľa pravda.sk, 14. 2. 2020

Jubilantka Hanka Vaňková svoju lektorskú prácu začala v Dukelskom múzeu v roku 1976 na vyhladkovej veži na Dukle, odkiaľ je očarujúci pohľad na duklianske bojisko na poľskú i slovenskú stranu.

Nachádza sa tu aj historická brána Duklianskeho priesmyku, kde 6. októbra 1944 vojaci 1. čs. armádneho zboru v ZSSR po rokoch

Žije s tradíciami Dukly

vstúpili na územie svojej vlasti. Boli to jej prvé kroky lektorskej práce s návštevníkmi Dukly, ktoré jej utkveli v pamäti pri poznávaní histórie duklianskych bojov. Po tomto vstupe pokračovala jej lektorská práca v hlavnej expozícii Dukelského múzea, neskôr vo Vojenskom múzeu vo Svidníku. Tu mala široký priestor na prácu so školskou mládežou, ktorú dokonale využila. Organizovala rôzne kvízy a súťaže zamerané na históriu duklianskych bojov a ich známych aj neznámych hrdinov. V rámci východoslovenského kraja chodila po školách s putovnou výstavou, ktorá bola zameraná na Karpatsko-duklianskú operáciu, ako priamu pomoc SNP. Osobitne tu pripomínala

vlastenectvo a odhodlanie našich vojakov pri oslobodzovaní vlasti, nepozerajúc na obetovanie životov. Veľmi sa angažovala pri vyhľadávaní miest padlých červenoarmejcov, po ktorých pátrali pozostali. Na pamätníkoch osloboditeľov často prednášala poéziu a prôzu venovanú hrdinským bojovníkom.

Toto všetko je len krátky výpočet jej záslužnej práce. Po odchode do dôchodku zostala verná tradíciám Dukly a je aktívnou členkou ZO SZPB vo Svidníku, kde propaguje protifašistický odboj.

Pri jubilejnom 70. výročí jej narodenín jej ÚR SZPB na návrh Oblastného výboru SZPB vo Svidníku udelila medailu M. R. Štefánika III. stupňa. **Jozef Rodák**

Zomrel posledný sovietsky maršal

V Moskve 25. 2. 2020 zomrel 96-ročný maršal ZSSR Dmitrij Timofejevič Jazov (nar. 8. 11. 1924), ktorý bol posledným z vojvodcov, ktorému udelili hodnosť maršal Sovietskeho zväzu. Za hrdinstvo v rokoch vojny bol vyznamenaný Radom Červenej hviezdy.

Po ukončení vojenského učilišťa v roku 1942 velil do konca vojny čate vo Volchovskom a Leningradskom fronte.

Po vojne pokračoval vo vojenskej kariére a velil rote až armáde. V roku 1970 sa stal náčelníkom Hlavnej personálnej správy ministerstva obrany a potom prvým zástupcom veliteľa vojsk Ďaleko-východného vojenského okruhu. V januári 1979 sa stal veliteľom Strednej skupiny sovietskych vojsk a od februára 1979 splnomocneným predstaviteľom vlády ZSSR pre záležitosti pobytu sovietskych vojsk v Československu. Potom velil ďalším dvom okruhom Sovietskej armády a v januári 1987 bol námestníkom ministra obrany ZSSR pre personálne otázky.

Od mája 1987 po august 1991 bol ministrom obrany ZSSR. Pod jeho velením bola uskutočnená veľká práca na zvýšenie bojových schopností ozbrojených síl a aj pri vyvedení sovietskych vojsk z Afganistanu.

V roku 1991 podporil Štátny výbor pre mimoriadne situácie, bol zatknutý, neskôr oslobodený a amnestovaný. Po odchode do zálohy sa stal generálnym inšpektorom ministerstva obrany. **Podľa ria.ru, 25. 2. 2020**

- Čo keby sme na Slovensku začali ťažko choré deti liečiť zo štátnych peňazí a na imigrantov začali zbierať vrchnáčky od pet fliaš?
Telefón už nahradil hodinky, foťák, kalendár aj budík. Nedovoľme, aby nahradil rodinu a priateľov.
Keď sa ich opýtali, ako spolu vydržali 65 rokov, dostali odpoveď: Vyrástli sme v časoch, keď sa všetko rozbité opravovalo a nie vyhadzovalo.
Pýtali sa ženy, ktorá sa starala o matku trpiacu na Alzheimeru.
Vzťahy nie sú len o tom, ako partneri spolu trávajú slnečné dni. Najdôležitejšie je to, či dvaja ľudia dokážu spolu držať jeden dáždňik a prečkať pod ním búрку.
Ľuďom sa žije oveľa lepšie, keď nepovedia všetko čo vedia, neveria všetkému čo počujú a nad tým ostatným sa len pousmejú.

ZRNKA HUMORU

Medzi priateľmi:

Tvoja svokra ti vraj na Vianoce poslala kapra. To nie je pravda. Iba raz mi poslala hus a s tou som sa oženil.
Zuzka páči sa ti matematika? Je to veľký chaos babi. Včera pani učiteľka povedala, že 3 a 4 sú 7. Dnes zase tvrdila, že 7 je 2 a 5. Tak čomu mám veriť?

Dôverný rozhovor:

Počula som, že k nám o týždeň príde zo severu studená vlna...
No to som zvedavá, koľko bude stať jedno kľbko!
Nahnevany dedko sedí na priedomí, lebo sa pohádal s babkou. Odrazu počuje z amplióna:

Vykupujem staré železo, staré periny, atď...

Dedko si šomre popod nos: A staré baby neberieš?

Z rozhovoru dvoch dôchodcov:

Asi príde tuhá zima. Ako to vieš? Vždy keď sa pozriem do peňaženky zamrzne mi úsmev.

Host v reštaurácii:

Pán hlavný, nedalo by sa to kurča dopieť? A vám sa zdá nedopečené? Čo ja viem, len mi z taniera vyzobáva zemiaky.

Chlapík sa vyťahoval pred kamarátom:

Moja sestra sa preobliekla za chlapa a išla ako dobrovoľník do armády. Kamarát sa čuduje: Hej, ale to sa s nimi musí

aj sprchovať, prezliekať a všetko, nie?

No, to áno. A to na to neprídu?

Prídu... ale myslíš si, že to niekto povie?

Narodeniny sú dobré pre vaše zdravie. Štúdié preukázali, že ľudia, ktorí majú viac narodenín, žijú dlhšie.

Rada hráš na klavíri? Aj ja, mohli by sme si spolu zahrať. Rada hráš volejbal? Aj ja, mohli by sme si spolu zahrať. Rada spiš? Aj ja, mohli by sme sa spolu vyspať.

70-ročný dedko sa sťažuje doktorovi:

Pán doktor, svojej 50-ročnej žene nedám spať. Prečo? Čuduje sa lekár. Do polnoci fajčím a do rána kašľem.

TUWIM: ÚSPECH JE NIEČO,...

(dokončenie v tajničke)

Table with 16 columns: pomôcky, vyučoval, namotáva, frajerka, dlhohrajúca platňa, druh papagája, tlač, kozácky náčelník, EČV Košic, alpský škriatok, nieta, šľahá, rozum, holohumnica, paznechtík ostnité, útok, 1. časť tajničky, Talian, po česky, planétka, muži, po anglicky, domáce zvierata, zभावoval buriny, prelamujem, spojenie trámov, mravokárca, ukazovacie zámeno, potriasajte, vlast, po česky, 2. časť tajničky, maďarský zápor, odlíšná, studený, po nemecky, vraždy, po nemecky, druhopis, bývalý egyptský prezident, dostanem sa dovnútra, nevlhčí rosou, náradie na mlátenie, čiara na ihrisku, tmavá časť dňa, seknutie, zn. ruského auta, dravý vták, opytovacie zámeno, nadmerná psychická záťaž, predložka, nemecká polit. strana, solmizačná slabika, MPZ Svazijska, 3. časť tajničky, anglické plošné miery, súčiastka pohybujúca sa vo valci

Správne vylúštenie tajničky z č.3 znie: Láska ako láska k jedlu.

Knihu posielame Vladovi Augustínovi do Sniny.

Vylúštenie tajničky posielajte na adresu: Redakcia Bojovník, Štúrova 8, 815 72 Bratislava, alebo na e-mail: bojovník@szpb.sk.

8. marec 1939 - Pražská ministerská rada sa rozhodla k mimoriadnemu kroku: zosadeniu autonómnej vlády na Slovensku. Prezident 2. ČSR Emil Hácha nariadil prevzatie „správnej a súdnej“ moci armádou a četníctvom. Po Mníchove mala čs. armáda 120 000 mužov a 10 tisíc četníctva.

Veliteľ VII. armádneho zboru so sídlom v B. Bystrici, divízny generál Bedřich Homola, podpísal rozkaz o „stannom práve a zákaze vychádzania po 19. hodine“ na území Slovenska.

8. marec 1941 - Župan Šarišsko-zemplínskej župy A. Dudáš nariadil Židom nosiť okolo ľavého ramena žltú pásku.

8. až 13. marec 1943 - Prvý boj 1. čs. samostatného poľného práporu v ZSSR pri Sokolove. 102 mŕtvych, 106 ranených a asi 30 nezvestných. Na jeho úseku nepriateľ stratil 19 tankov, 6 obrnených transportérov a takmer 400 vojakov.

87 príslušníkov práporu je vyznamenaných čs. a 84 sovietskymi medailami. O. Jaroš sa stáva, ako vôbec prvý cudzinec, Hrdinom ZSSR in memoriám. Rote velil napriek dvom zraneniam a so zväzkom granátov vyhodil do vzduchu nemecký tank, ktorý sa prebil do dediny.

9. marec 1942 - Na Slovensku sa stala platnou vyhláška o označení Židov žltou hviezdou.

9/10. marec 1945 - V noci z 9. na 10. marca 1945 čs. jednotky vystriedali pri L. Mikuláši príslušníkov sovietskej 24. divízie, ktoré už predtým prelomili obranu nepriateľa, prenikli do mesta a zmocnili sa výšiny Háj-Nicovô.

Nemci však neustále zosilňovali útoky na mesto a v priebehu noci z 10. na 11. marca ho takmer úplne obkľúčili. Genmjr. Fr. Novek, autor knihy Víťazné salvy, v nej uvádza, že „boje vojsk 1. čs. zboru, ktoré zvädzali medzi 3. a 11. marcom 1945, patria (po Dukle) k ich najťažším v dejinách“.

13. marec 1939 - Jozef Tiso a Ferdinand Ďurčanský rokujú v Berlíne s ríšskym ministrom zahraničia Joachimom von Ribbentropom a Adolfom Hitlerom. Hitler oboznamuje Tisa, že mieni obsadiť Česko a ak Slováci nechcu byť obsadení tiež, majú okamžite vyhlásiť samostatnosť, ktorú im bude Nemecko garantovať.

Tiso odmietol vyhlásiť samostatnosť prostredníctvom nemeckého rozhlasu v Berlíne a ešte z Berlína požiadal vtedajšieho prezidenta ČSR E. Háchu, aby na 14. marca zvolal poslancov Snemu Slovenskej krajiny na mimoriadne zasadnutie.

13. marec 1943 - Nariadením ministerstva vnútra vznikla Ústredná kancelária pre židovské pracovné tábory.

14. marec 1938 - Francúzsky premiér Léon Blum ubezpečuje čs. vládu, že Francúzsko dodrží svoje zmluvné záväzky o pomoci Československu v prípade napadnutia Nemeckom.

14. marec 1939 - Snem slovenskej krajiny prijal zákon o tzv. slovenskom štáte. Od 14. marca do 26. októbra 1939 bol predsedom vlády Slovenského štátu (od 21. júla 1939 Slovenskej republiky) Jozef Tiso. Nový štát medzinárodne uznalo 27 štátov, vrátane ZSSR. Na výzvu predsedu Snemu Dr. M. Sokola, aby poslanci hlasovali, či sú za samostatný štát Slovákov, všetci prítomní poslanci to povstaním zo svojich miest odhlasovali. Poslanci novú epochu otvorili zaspievaním historickej hymny slovenského národa „Hej, Slováci, ešte naša slovenská reč žije...“.

14. marec 1945 - Spojenci bombardujú Nové Zámky. Počas leteckých útokov zahynulo okolo 4 000 obyvateľov.

14. marec 1945 - Oslobodený je Zvolen.

15. marec 1939 - Osobným výnosom Hitlera vzniká Protektorát Čechy a Morava. Formálnym prezidentom sa stáva Emil Hácha, skutočným vládcom Konstantín von Neurath.

15. marec 1939 - V Hroznovej Lhote na Morave hnutie Národopisná Morava vydalo manifest, ktorým sa moravskí Slováci z hodonínskej, strážnickej, kyjovskej, uhorsko-hradištskej a uhorsko-brodskéj oblasti hlásili k slovenskému národu a uznali suverenitu samostatného Slovenského štátu aj nad slovenskou časťou moravského územia. Vedenie Národopisnej Moravy nariadňovalo, aby sa vo všetkých obciach moravského Slovenska utvorili miestne národné výbory, ktoré mali prevziať všetku výkonnú moc. Na druhý deň sa predstavitelia moravských Slovákov obrátili priamo na nemeckého kancelára A. Hitlera so žiadosťou, aby ako časť slovenského národa boli pripojení k samostatnému Slovenskému štátu.

15. marec 1939 - V slovenskej časti Podkarpatskej Rusi bola vyhlásená nezávislá republika Karpatská Ukrajina, no ešte v ten istý deň na ňu zaútočili Maďari, v priebehu troch dní zlomili odpor a do 18. 3. ju obsadili. Stalo sa to napriek tomu, že tam nežili žiadni Maďari a Viedenská arbitráž to zakazovala.

15. marec 1945 - Nemeckí fašisti obsadzujú Skýcov, odveľú 13 ľudí a na druhý deň ho menia na veľké spálenisko. Zhorelo 260 domov.